

ყვარლი

გამოდის 1932 წლიდან

ფასი 40 თეთრი

კახეთის რეგიონალური განვითარების სამოქმედო გეგმა განიხილეს

5 დეკემბერს, კახეთის მხარეში სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის ადმინისტრაციის ინიციატივითა და გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მხარდაჭერით, კახეთის რეგიონში შემავალი მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლების მონაწილეობით, კახეთის რეგიონული განვითარების სტრატეგიის 2019-2021 წლების სამოქმედო გეგმის პროექტების განხილვის მიზნით, შემავალი მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები დასკვნითი სამუშაო შეხვედრა გაიმართა.

მიმდინარე წლის სექტემბრის თვიდან, კახეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტებში მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა კახეთის რეგიონული განვითარების სტრატეგიის 2019-2021 წლების სამოქმედო გეგმის შემუშავებაზე, რაც ძირითადად, ითვალისწინებს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან მუნიციპალიტეტებში დასაფინანსებელი საპროექტო წინადადებების შერჩევას. დასკვნითი სამუშაო შეხვედრაზე, მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლების მიერ წარმოდგენილი იქნა GIZ-ის ექსპერტების დახმარებით მომზადებული, კახეთის რეგიონში შემავალი თითოეული მუნიციპალიტეტის 2019-2021 წლების სამოქმედო გეგმა. სამუშაო შეხვედრას რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრის მოადგილე – ილია ბეგიაშვილი, მხარის სახელმწიფო რწმუნებული – ირაკლი ქადაგიშვილი, მედიისა და გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) წარმომადგენლები დაესწრნენ.

ტრის მოადგილემ უშუალოდ კომპანიების წარმომადგენლებსგან მოისმინა ინფორმაცია პრობლემების შესახებ. სამუშაო შეხვედრისას ასევე განიხილეს შემდგომი ნაბიჯები, 2019 წლის ინფრასტრუქტურული პროექტების გონივრულ ვადებში ეფექტურად განხორციელებისთვის. შეხვედრას ასევე ესწრებოდნენ: კახეთის სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაციის წარმომადგენლები და მუნიციპალიტეტების მერები. საუბარი დიალოგისა და მოსაზრებების გაცვლის რეჟიმში წარიმართა. ქვეყნის მასშტაბით მიმდინარე ინფრასტრუქტურული პროექტების ვადებში და ხარისხიანად დასრულების მიზნით, მინისტრის, მაია ცქიტიშვილის დავალებით, სამუშაო ჯგუფი, რომელშიც

შეხვედრა, რომელიც 2019 წლის ინფრასტრუქტურული პროექტების ეფექტურად განხორციელებას მიეძღვნა

6 დეკემბერს, ქ. თელავში, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრის მოადგილემ – ილია ბეგიაშვილმა და მხარის სახელმწიფო რწმუნებულმა – ირაკლი ქადაგიშვილმა, საპროექტო და სახელმწიფო კომპანიების წარმომადგენლებთან ერთად, მორიგი სამუშაო შეხვედრა გამართეს.

შეხვედრის მიზანი, მიმდინარე ინფრასტრუქტურული პროექტების ხარისხიანად და ვადებში შესრულებაზე კონტროლი და იმ მიზეზების გარკვევა იყო, რაც სამუშაოებს აფერხებს. მინისტრული არიან, როგორც სამინისტროს წარმომადგენლები, ისე მშენებლები, ექსპერტები, რწმუნებულის ადმინისტრაცია და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები, ყოველდღიურ რეჟიმში აკვირდებოდა რეგიონებში ინფრასტრუქტურული პროექტების მიმდინარეობას.

ინსტიტუციური დიალოგის ფორუმზე

7 დეკემბერს სახელმწიფო და ადგილობრივი ხელისუფლების ინსტიტუციური დიალოგის ფორუმში გაიმართა, სადაც იმსჯელეს თვითმმართველობის განვითარებასა და დეცენტრალიზაციის საკითხების შესახებ. ფორუმის მიზანი, ადგილობრივი თვითმმართველობის მართვის საკითხებში მოქალაქეების აქტიური ჩართულობა და ამ კუთხით საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება იყო. ახალი წლიდან, თვითმმართველობა უნდა გადავიდეს ახალ საფეხურზე ახალი უფლებამოსილებებით და ის სიკეთეები, რომლებსაც მოქალაქეები ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან ელოდებიან, ყველა საჭირო ბერკეტის გამოყენებით, დროულად, სწრაფად და ეფექტურად უნდა მიენდოთ მათ.

წმინდა ქალწულმონაგა ბარბარეს ლოცვა შეიწიოს ყვარელს და სრულიად საქართველოს!

მართლმადიდებლური სამყარო 17 დეკემბერს წმინდა ქალწულმონაგა ბარბარეს ხსენების დღეს აღნიშნავს. ბარბარეს განსაკუთრებით ზეიმობენ ჩვენთანაც – საქართველოში და მას ლობიანების ცხოვრება და მეკვლეს მოლოდინით აღნიშნავენ. რამდენად სწორია ეს ტრადიციები და როგორ უნდა აღვნიშნავდეთ ამ დღესასწაულს, გვესაუბრება ყვარლის წმიდა იოანე ნათლისმცემლის შობის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი – დეკანოზი პავლე ივანიშვილი (ჩხიორლიშვილი).

– მამო, ვინ იყო წმინდა ბარბარე და რას უკავშირდება ბარბარობის დღესასწაული?

– წმინდა დიდმონაგა ბარბარე III საუკუნის დასასრულსა და IV საუკუნის დასაწყისში ცხოვრობდა ფინიკიის ქალაქ ილიოპოლისში (სირიის ტერიტორია). მამამისი – დიოსკორე დიდგვაროვანი წარმართი იყო, რომელიც შვილს საგანგებოდ აშენებულ კოშკში, უცხო ხალხისაგან მოშორებით ზრდიდა.

მიუხედავად ამისა, ბარბარემ ქრისტიანი თანატოლები გაიცნო და თვითონაც მამისაგან ფარულად მოინათლა.

როდესაც ეს ამბავი მამამისმა გაიგო, ისე განრისხდა, რომ შვილი მოსაკლავად გაიძევა. წმინდა ქალწული თავისი ხელით მიჰგვარა ქალაქის მმართველს – მარკიანეს, რომელიც მის წამებას – ტყავის შოლტებით გვემას არ დასჯერდა და ბრძანა, ბარბარე ქალაქში შიშველი გამოეყვანათ ხალხის დასანახად. მაგრამ ამ დროს სასწაული მოხდა – წმინდა ქალწულის ხეული ზეციურმა ნათელმა შემოსა. ამის დანახაზე გაბოროტებულმა მამამ საკუთარი ხელით მოჰკვეთა თავი ერთადერთ ასულს. ეს მოხდა იმპერატორ მაქსიმიანეს დროს, დაახლოებით 306 წელს.

დიოსკორემ და ქალაქის მმართველმა მარკიანემ იმავე დღეს მიიღეს მართლმსაჯული უფლისაგან კუთვნილი სასჯელი, ისინი მუხის დარტყმით დაინგნენ და ფერფლად იქცნენ.

დეგად ჩამოყალიბდა და მათი შესრულება ტრადიციად იქცა. ზოგიერთ მათგანს რელიგიური საფუძველი უდევს, რაც წმინდა ბარბარეს სწულთა სასწაულებრივ განკურნების უნართანაა დაკავშირებული, დანარჩენი კი ხალხის წარმოდგენებსა და ემპირიულ ცოდნას ეყრდნობა.

ბარბარობისათვის ნიშანდობლივია ოჯახის უფროსი მანდილოსნის მიერ ნივთების ან ლობიოსგულიან ზედაპირზე ჯვარდასახული ტაბლის, ანუ სარიტუალო პურის გამოცხობა. ხალხის რწმენით, ბარბარობას უფულო სარიტუალო პურების გამოცხობამ მთელი წლის განმავლობაში სიციველე იცის.

წამებულ ბარბარეს წმინდა ნეშტი თავდაპირველად ქალაქ ილიოპოლისში დაკრძალეს შესაფერისი პატივით, VI საუკუნეში კი კონსტანტინეპოლში გადაასვენეს, სადაც საკმაოდ დიდხანს იმყოფებოდა, ხოლო XI საუკუნის ბოლოს, ბიზანტიის იმპერატორ ალექსი კომნენოსის ქალიშვილმა – ბარბარემ კიევის დიდ მთავართან სვიატოსლავ იზიასლავოვიჩთან ქორწინების შემდეგ, ისინი კიევის რუსეთში გადასვენდა. ამჟამად ქალწულმონაგა ბარბარეს წმინდა ნაწილები ქ. კიევის წმინდა ვლადიმერის სახელობის საკათედრო ტაძარშია დაბრძანებული და ამ ნაწილებთან მრავალი კურნება და სასწაული დაკავშირებული.

ბარბარობის უმნიშვნელოვანესი რიტუალი იყო მეკვლეობა. ვინც ამ დღეს ოჯახში მივიდოდა მეკვლედ, ახალ წელსაც ის უნდა ყოფილიყო კვალის შემტანი. მეკვლე კი შეიძლება ყოფილიყო როგორც მინაური, ასევე გარეშე პირი. მინაური მეკვლე აუცილებლად ქალი უნდა ყოფილიყო, გარეშეს კი არ ჰქონდა მნიშვნელობა, შეიძლება ყოფილიყო კაციც, ქალიცა და ბავშვიც. მთავარი ის იყო, რომ მეკვლეს კარგი ფეხი უნდა ჰქონოდა და მნიშვნელოვანი იყო ამ დღეს ვინ შეედიოდა ოჯახში პირველი სტუმარი. ბარბარობა ბედობის, მომავალი წლის განმსაზღვრელ დღედ ითვლებოდა.

ბარბარობის დღესასწაულს განსაკუთრებული ადამიანების სახელის მატარებელი ადამიანები და მათი ოჯახის წევრები ელიან ხოლმე. აგრეთვე ბევრი

დასაწყისი მე-2 გვ. -ზე

● ნეტარ მეუფეს ჰყავდა მეგობარი სვიმონ მესვეტე, ანტიოქიელი. წმიდა სვიმონს და წმიდა აბიბოს ერთმანეთი თვალით არ ჰყავდათ ნანახი. მათ მიმონერა ჰქონდათ და სულიერი მხედველობით იცნობდნენ ერთმანეთს.

● როდესაც წმიდა აბიბო შეუყვრობილი მოჰყავდათ, სოფელ იალდომი მიეახლა მას სვიმონ საკვირველთმოქმედის მიერ გამოგზავნილი მოციქული და გადასცა წმიდა სვიმონის კვერთხი, წმიდა საჩუქარი, ევლოგია და წერილი. ნეტარი დიდად გაახარა და განამტკიცა საჩუქრებმა.

● ქართველებს მისი იარაღის ძალით გამოხსნა უნდოდათ, მაგრამ მეუფემ არ ინება, რამეთუ სურდა მარტვილობა ქრისტესთვის.

● გზაში ნეტარმა სპარსელებს სთხოვა, ცოტა ხნით გაეშვათ ნეტარი შიო მღვიმელის სანახავად. სპარსელები დათანხმდნენ.

● ეპისკოპოსმა და ბერმა ილოცეს ერთად, შემდეგ ნეტარმა აბიბოს ნეკრესელმა სთხოვა ნეტარ შიო მღვიმელს, მისთვის ელოცა. წმიდა შიომ განამტკიცა იგი თავისი სიტყვებით. აბიბოს ნეკრესელი სიხარულით გაუდგა გზას.

● სოფელ რეზში მარზპანმა სასამართლო მოაწყო. სპარსელებთან ერთად, მას დაესწრნენ ქართველი ეპისკოპოსები, მღვდლები და ერისთავები.

● მარზპანმა ჰკითხა ნეტარს: - რად უარყავი ჩვენი მოფეთა მეთვის ძალაუფლება და რად მოკალი ჩვენი ღმერთი?

● წმიდანმა მიუგო: - ღმერთი მხოლოდ უფალი იესო ქრისტეა. ხოლო ცეცხლი, რომელიც დაეპოვებინა, ემპაის საცდურია. გლოცავთ, რათა განუდგეთ ემპას და მხოლოდ ჭეშმარიტ ღმერთს მსახურებდეთ.

● მარზპანმა ჰკითხა: - რისთვის მოკალი ღმერთი ჩვენი, რომ შენს ღმერთს ვემსახურებ?

● ნეტარმა უპასუხა: - იცოდეთ, რომ ღმერთი არ მომიკლავს, ცეცხლი ჩაუქრე. ცეცხლი ღმერთი არ არის, ის ერთი მოვლენაა ბუნებათაგანი. ღმერთმა სამყარო შექმნა წყლით, ჰაერით, მიწით და ცეცხლით. ცეცხლი მხოლოდ ერთი ელემენტია. ეს ელემენტები თანახმად, თანაბარია. თუ ერთ-ერთი აღმატებულ იქნა, სხვა სუსტდება. თქვენი ცეცხლი შეშის შემგებობით იწვის. წყალი დაეხსი და ჩაქრა. მიკვირს თქვენი გაბრაზება, როგორ არ გცხვენიათ მისი ღმერთად მიჩნევა. თქვენი ცეცხლი ხომ თქვენი დანთებულა. როგორ არის ის ღმერთი?

● ამ სიტყვებმა ძალიან გააცოფა სპარსთა შაჰის მარზპანი. მისი ბრძანებით ანამეს ნეტარი, მერე ქვებით ჩაქოლეს.

● წმიდანის ცხედარი ქალაქგარეთ გაიტანეს, დაუწესეს მცველები, რათა მხეცვებს და ფრინველებს შეეჭამათ. სპარსელებს უმინოდათ, ქრისტიანებმა დიდებითა და პატივით არ დაკრძალონო.

● ნეტარის წმიდა სხეულს ვერც ერთი მხეცი და ფრინველი ვერ შეეხო. სპარსელები მიხვდნენ, რომ ტყუილად ელოდნენ წმიდანის შურადაცხიფავს მხეცთა მიერ და ნაივინდნენ.

● მაშინ მოვიდნენ ქრისტიანები, ნააბრძანეს ნეტარის წმიდა ნაწილები და დაკრძალეს მათ მიერ აშენებულ ტაძარში, სამთავისში, შემდეგ მისი ნაწილები-სამთავროს მონასტერში, მცხეთაში იქნა გადმოსვენებული.

● ასე შეინარა ჭეშმარიტმა ღმერთმა წმიდა აბიბოს ნეკრესელი.

● წმიდა აბიბოს წამებამ შედეგი გამოიღო. ქართველი განმტკიცდნენ სარწმუნოებაში. მალე ახდა ნეტარის წინასწარმეტყველება. მეექვსე საუკუნის სამოცდაათიან წლებში ბიზანტიასა და სპარსეთს შორის ომი განახლდა. კავკასიელი ხალხები აუჯანყდნენ მათგანებს. ამასობაში სპარსეთში შინაომი ატყდა. 591 წელს სპარსელები განდევნეს ქართლის უდიდესი ნაწილიდან. ისინი მხოლოდ ტფილისის ციხეში და ახლო-მახლო იყვნენ გამაგრებული.

● იბერიაში აღდგა სახელმწიფოებრიობა. მართალია, დიდ-აზნაურთა ამბიციებისა და ფეოდალური ინტერესების, ასევე საგარეო პოლიტიკური ვითარების გამო მეფედ არავინ უკურთხებიათ, მაგრამ ქვეყნის მეთაური გახდა ერისმთავარი.

● პირველი ერისმთავარი იყო გვარამი. ამ დროს მოხდა ფარნავაზიანთა და ბაგრატიონთა დანათესავება. გვარამს ცოლად შერთეს ვახტანგ გორგასლის შვილიშვილი. იგი „იყო კაცი მორწმუნე და მამუნებელი ეკლესიათა. მას დაუწყია მცხეთაში ჯვრის მონასტრის მშენებლობა, რომელიც ადარნასე ერისმთავარმა გაასრულა.

ბაიოზ აბაშაძე georoyal.ge

19 დეკემბერს წმინდა ნიკოლოზის ხსენების დღე აღინიშნება

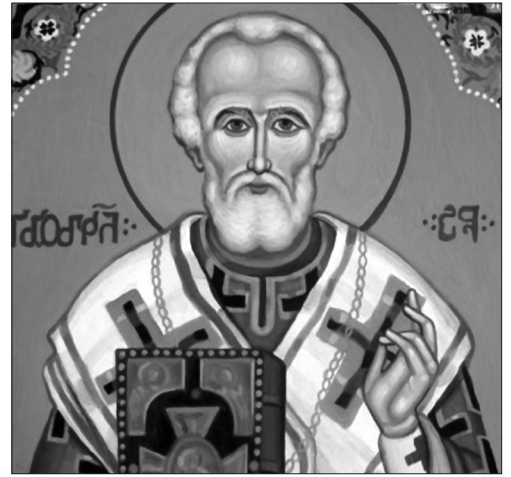
მართლმადიდებელი ეკლესია 19 დეკემბერს საქართველოს ეკლესიის მფარველის, მირონ-ლუკის მთავარეპისკოპოსის, წმინდა ნიკოლოზ სასწაულმოქმედის ხსენების დღეს აღინიშნავს. ამასთან დაკავშირებით ტაძრებში წირვა-ლოცვა ჩატარდება.

წმინდა ნიკოლოზ სასწაულმოქმედი მცირე აზიაში, ლუკის მხარის ქალაქ პათარში, 257 წელს მდიდარ და ღვთისმოშიშ ოჯახში დაიბადა. სასწაულმოქმედების უნარი წმინდა ნიკოლოზმა შობიდანვე გამოამჟღავნა. ნათლობისას ჩვილი ნიკოლოზი ემბაზში დამოუკიდებლად რამდენიმე საათის განმავლობაში იდგა. დედის რძესაც ოთხშაბათობითა და პარასკეობით მხოლოდ საღამო ხანს იღებდა.

წმინდა ნიკოლოზმა სიცოცხლეში უამრავი სასწაული აღავლინა და დღესაც აღეწინება ქალაქ ბარში,

წმინდა ნიკოლოზის სახელობის ეკლესიაში დასვენებული მისი წმინდა ნაწილებიდან, რომელსაც მირონი სდის. მირონლუკიდან იტალიის ქალაქ ბარში წმინდა ლედეშთავრის წმინდა ნაწილების გადასვენება 1087 წელს მოხდა.

წმინდა ნიკოლოზ სასწაულმოქმედი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მფარველად მას შემდეგ ითვლება, რაც საქართველოს კათოლიკოს - პატრიარქმა მას ქართული ეკლესია შეაფარა. მართლმადიდებლები წმინდა მღვდელმთავარს შენევისათვის ყოველგვარი გასაჭირის ფაშა მიმართავენ. მართლმადიდებელი ეკლესია წმინდა ნიკოლოზის ხსენებას წელიწადში ორჯერ აღინიშნავს: 19 დეკემბერს, მისი გარდაცვალების დღეს და 22 მაისს, როცა მისი წმინდა ნაწილები მირონიდან ბარში გადასვენეს.

პატრიარქმა წითელი ჯვარი დალოცა

2018 წლის 18 ნოემბერს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსმა, ბიჭინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტმა, უნიმინდესმა და უნეტარესმა ილია მეორემ წმინდა სამების საკათედრო ტაძარში დალოცა საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოების მოხალისეები, თანამშრომლები, ბენეფიციარები, პარტნიორები და ყველა მხარდამჭერი.

საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოებას წელს 100 წელი შეუსრულდა.

მეტი ყურადღება, სითბო და მოფერება ყველა პენსიონერს

ჩვენი თაობის წარმომადგენლები კარგად იცნობენ ბატონ მიშა სეზაშ-მილს, რომელმაც წლები შეაღია ახალგაზრდობის სწავლა-აღზრდასა და განათლების საქმეს. ბატონი მიშა, - ყვარლის პირველი საჯარო სკოლის ყოფილი ფიზიკის მასწავლებელი ახლა პენსიაზეა. სკოლიდან კარგა ხანს მოცილებული თუ როგორ აგრძელებს დარჩენილ ცხოვრებას, ამაზე თავად გაგვესაუბროთ და თავისი გულისფარში გავგიზიაროთ.

- უბრალოდ, მინდა შეგახსენოთ, რომ თქვენ ჩემი მასწავლებელიც იყავით და საკმაოდ მკაცრიც. თქვენს გაკვეთილზე სულ „გასუსლები“ ვისწავლიდი და ბუზის გაფრენის ხმას თუ გაიგებდით. ეს თქვენი ბუნებიდან გამომდინარეც იყო, რომ უფრო კარგად დაეუფლებოდით თქვენს საგანს?

- მე ჩემი საგანი მიყვარდა და ვცდილობდი სხვებისათვისაც შემეყვარებინა, ამიტომ იყო, რომ მკაცრად ვითხოვდი საგანსაც და ყოფაქცევასაც.

- სკოლის ახლანდელ რეფორმებზე რას გეცხვოდით, რამდენად მისაღება თქვენთვის ეს რეფორმები, თუნდაც ბოლო დროინდელი ერთ-ერთი რეფორმა, რომ მომავალი წლიდან აბიტურიენტები გამოცდას უნარ-ჩვევებში ახალი წესებით ჩააბარებენ?

მნიშვნელოვანი იყო, დღესდღეობით მეორეხარისხოვანი გახდა და ყურადღების გარეშეცაა, ამიტომ პედაგოგების დეფიციტი ნამდვილად იქნება მომავალში. არა და თანამედროვე კომპიუტერის ეპოქაში ფიზიკა როგორ არ უნდა იცოდეს ადამიანმა. თუნდაც მობილური ტელეფონი, ეს ხომ აბსოლუტურად ფიზიკაა.

- თქვენ დროს როგორი იყო სწავლების ხარისხი, თუნდაც რეფორმები და რა პარალელს გაანაწილებთ ახლანდელი და ძველი განათლების სისტემებს შორის მოსწავლეთა ხარისხიანი განათლების მიღების თვალსაზრისით?

- ჩემი პედაგოგობის პერიოდში ბავშვები უმალეს სასწავლებელში სკოლის ცოდნითაც ირიცხებოდნენ, ახლა კი შეუძლებელია. და საერთოდ, დანაწილები მიღებული ცოდნა აკმაყოფილებდეს თვითონ მათგანს უმალეს სასწავლებელში ჩასაბრუნებლად. სამწუხაროდ დღეს ასე აღარ ხდება.

- ამ წლების მანძილზე რას იხსენებთ ხოლმე, რომელიც თქვენს გულს ყოველთვის ახარებს, როგორ დირექტორებთან და პედაგოგებთან მოგინათ მუშაობა და თქვენ რომელს დაახასიათებდით? თუ გაქვთ ურთიერთობა ძველ კოლეგებთან?

- ჩემს გულს ყოველთვის ახარებდა ბავშვები როცა კარგად სწავლობდნენ და როცა მეტყუდნენ ხოლმე, - რა არ ვიცი მასწავლებელი, რომ მასწავლოთ. მაშინ მე ძალიან მოხარული ვიყავი. დირექტორები ყველა კარგი და მომთხოვნი მყავდა. განსაკუთრებით გამოვიყოფდი ნუნუ ჩახნაშვილს, რომელიც ყველა მასწავლებელს გვერდში ედგა და უქმნიდა კარგ

- ბატონო მიშა, კარგა ხანია რაც პენსიზე ხართ. როგორ გრძობთ თავს, რამდენად გაგიჭირდათ სკოლას მოწყვეტილ პედაგოგს მუდმივად სახლთან შეუვება. დღევანდელი მწირი ფინანსური პირობების ფონზე როგორ ცხოვრობთ, რას საქმიანობთ?

- მაღლობას ვუხდი გაზეთ „ყვარლის“ მთელ კოლექტივს ჩემი დაფასებისათვის და გეტყვით, რომ თავს კარგად ვგრძობ, სკოლასთან განშორება არ გამჭირვებია, რადგან, ახლაც ახლოს ვარ ჩემს სპეციალობასთან და ვაგრძელებ მუშაობას. მაქვს ჩემი აღმოჩენა, რომელზედაც დღეს ვაბტარებ. გაგანდობთ ჩემს აღმოჩენას:

მაგნიტში არსებობს მაგნიტური ველი, არის კიდევ სხვები ცვლადი მაგნიტური ველი და ელექტრონული ველი. სხვებში არსებული ცვლადი მაგნიტური ველი ურთიერთქმედებს მაგნიტის მაგნიტურ ველთან და ან გაძლიერდება, ან შესუსტდება მაგნიტური ველი. ეს გამოკვლევა ჩატანილი მაქვს ფიზიკის ინსტიტუტშიც, სადაც ექსპერიმენტატორმა მომინონა და ნობელის პრემიაც კი მიინანსწარმეტყველა. თუ დინტერესდებით, მოზრძანდით და დაგახვედრებთ ცდას.

მეტი ყურადღება, სითბო და მოფერება ყველა პენსიონერს

პირობებს. ის მკაცრიც იყო და ყველას მეგობარი და გულშემატკივარი.

- ალბათ შეგხვდებოდათ კურიოზებიც სკოლაში თქვენი მოღვაწეობის მანძილზე.

- კურიოზებს რაც შეეხება, უამრავ კურიოზს გავისვენებდი, მაგრამ მათგან ერთ-ერთს გამოვიყოფდი, - ერთხელ, კლასში შევედი და მერხები სანინაღმდეგოდ შეტრუნებული დამხვდა, ზურგი დაავსკენ. მე არაფერი შევიმჩინე და ისე გამოვიძახე ბავშვები საპასუხოდ. ახალი მასალა კი არ ამიხსნია. მათ ეგონათ გაკვეთილს ჩაშლდნენ, მაგრამ ვერ გამოვივით. ბავშვებს კეთილი ხუმრობები ეპატივბათ და უხდებათ კიდევ.

- საკმაოდ მომთხოვნი და მკაცრი იყავი მასწავლებელი როგორია დღეს ოჯახში შაჰის და შაჰის აპლუაში?

- მომთხოვნი სკოლაში ვიყავი, ხოლო ოჯახში შვილებთან და შვილიშვილებთან არ ვარ მკაცრი. არც იმსახურებენ, ყველანი კარგები მყვანან. ახლა კი მოზუცდი და ყველა მეფერება.

- რას უსურვებდით ახალგაზრდა პედაგოგებს, თუნდაც ძველებს. რა რჩევას მისცემდით მათ?

- ახალგაზრდა პედაგოგებს ვურჩევ პირველ რიგში უყვარდეთ თავისი საგანი და საქმე, აუცილებლად უყვარდეთ ბავშვები. ყოველდღიურად აიმალონ ცოდნის დონე. მასწავლებელი მარტო კონკრეტული საგნის კი არა, ცხოვრების მასწავლებელიც უნდა იყოს. ბედნიერებაა როცა გრძობთ სიყვარულს ბავშვებისგან. მაშინ ხედვები, რომ შენი პედაგოგობა შედგა.

ერთს დაგამატებდი: - როგორც დიდი ილია იტყოდა: „განათლებამ უნდა მისცეს ჩვენს ოჯახობას დედა, ის დედა, რომელიც ხდება აღმზრდელად შვილებისა და რომელიც უხსნის იმთა მალალ გრძობის გზას და აძლევს მამულს და საზოგადოებას კეთილ მოქალაქეს“, და რომ „ამ წუთისოველში ბედი იმისია, ვინც ძლიერია და ძლიერი მარტო მცოდნე კაცია“.

ბატონო მიშა, გილოცავთ მოახლოებულ ახალ, 2019 წელს, გისურვებთ ჯანმრთელობას, მხნეობას და წარმატებებს მრავალი მეცნიერული კვლევის საქმეშიც.

ესაუბრა დანი ტატულიძე

კ ა ლ ა მ ო ე დ ა ნ ი

კვირვასო მკითხველებო

ახალგაზრდა ჟურნალისტთა კლუბი „კალამოდანი“ – წარმოგიდგინთ თავისი ერთიანი მუშაობის შედეგს. როგორ იწერება ინტერვიუ; რა არის ინტერვიუს ძირითადი ხერხემალი; როგორ უნდა იყოს კორესპონდენტი ინტერვიუს ჩანერის დროს – ეს არის იმ საკითხების მცირე ჩამონათვალი, რაზედაც მოგვინია ჯგუფში მუშაობა. ჩვენი კლუბის წევრები სულმოუთქმელად მოელიან გაზეთის ყოველი ნომრის გამოჩენას! ვუსურვოთ მათ წარმატებები, როგორც ახალბედა ჟურნალისტებს და საკუთარი სკოლების ელჩებს – მედიის განვითარების საპატიო საქმეში!

ლია გიგითაშვილი

ინტერვიუ ყვარლის რაიონის სოფელ ბაღლოჯიანის სკოლის დირექტორთან ნაირა მარტიაშვილთან...

– რას საქმიანობთ და რითია გამოჩენილი თქვენი საქმიანობა?
– ვარ სკოლის დირექტორი და ასევე ბიოლოგიის მასწავლებელი, ვასწავლი 7-12 კლასებში, თავისუფალ დროს კი ვამეცადინებ 11-კლასის ქიმიის საგანში, გამოსაშვები გამოცდებისათვის დაკავებული ვარ, ასევე საოჯახო საქმიანობით.
– რაში გამოიხატება თქვენთვის მშობლიური კუთხის სიყვარული?
– ვზრუნავ, აღვზარდო მოსწავლეები მომავალი წარმატებული ცხოვრებისათვის, ჩავუნერგო სამშობლოსადმი სიყვარული.
– როგორ იცხოვრებთ და რას მოელოთ მომავლისაგან?
– მთელი ცხოვრება ვცდილობდი, რომ მეკეთებინა სიკეთე და ვყოფილიყავი უფალთან მართალი...და მეც მოვიტხოვ, რომ მქონდეს მშვიდი ცხოვრება. –

– თუ გინანიათ რაიმე და რა კონკრეტულად?
– მე გინანია მხოლოდ ის, რომ ვერ გავაკეთე იმდენი სიკეთე რამდენიც საჭირო იყო.
– რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?
– ჩემთვის ბედნიერებაა რომ ვუყურებდე გაღიმებულ ადამიანებს, ყველგან და ყოველთვის!
– რას ფიქრობთ დღევანდელ თაობაზე?
– დღევანდელი თაობა არის თავისუფლად მოაზროვნე და წარმატებაზე ორიენტირებული.
– მოგვიყვით თქვენს სამომავლო გეგმებზე...
– ჩემი სამომავლო გეგმაა, რომ განვიტარებ, როგორც პიროვნება და ვცდილობ, რომ გადავძლიერო თავი და ვიტივირებ ველოსადმი.
ქრისტინა მუხლიშვილი

ინტერვიუ საინტერესო ადამიანთან

მე გადავწყვიტე ინტერვიუ ჩამეწერა ჩემთვის საყვარელ ადამიანთან, ჭიკაბანიას საჯარო სკოლის ქიმიის მასწავლებელთან, ქალბატონ ნინო ბეროშვილთან და იმ კითხვებზე მიმელო პასუხები, რომლებიც ყოველთვის მაინტერესებდა.

– რას საქმიანობთ და რითია გამოჩენილი თქვენი საქმიანობა?
– 44 წელია ვენევი პედაგოგიურ საქმიანობას. უწყვეტად, დღემდე ვმუშაობ ჭიკაბანიას საჯარო სკოლაში ქიმიის მასწავლებლად. მრავალმა თაობამ გაიარა ჩემს ხელში და დაიჯერე, ყველა ერთნაირად მიყვარდა და მიყვარს. ჩემთან ერთხელ მოვიდა ერთი ნამოწაფარი და მითხრა; თქვენ ერთადერთი ხართ, რომელიც ყველაზე ძალიან მიყვარდა და მიყვარსო. მე კი ვუპასუხე; გმადლობთ, შენ კი ჩემი ერთ-ერთი იმთავარი ხარ, ვინც მიყვარდა და მიყვარს – მე თქვენი. თუ რით არის გამოჩენილი ჩემი საქმიანობა, პასუხი ერთია, მქვია პედაგოგი, მასწავლებელი, აღმზრდელი. მაქვს ურთიერთობა ბავშვებთან, რომლებიც ყოველთვის არიან ჩემი საქმიანობის ობიექტური შემფასებლები. მაქვს უდიდესი პასუხისმგებლობა, არა მარტო ვასწავლო საგანი, არამედ, მწიფელოვანია, ვიყო (ჩემი ერთი მოსწავლე როგორც მწერდა) ადამიანობის მასწავლებელი. ეს, არც თუ ისე ადვილია, თუ შენ არ ხარ შეყვარებული თითოეულ მოსწავლეს. კარგად უნდა გაიაზროთ თუ სად, როდის და რა შენიშვნა მისცე მოსწავლეს.
– რაში გამოიხატება თქვენთვის მშობლიური კუთხის სიყვარული?
– მე მიყვარს საქართველოს ყველა კუთხე თავისი ადამიანებით. მაგრამ ვამაყობ რომ ვარ კახელი. ყოველთვის ვარ მისი ქომაგი და მიყვარს ჩვენი კუთხის ტრადიციები.
– როგორ იცხოვრებთ წარსულში და რას მოელოთ მომავლისაგან?
– მე არ მიყვარს წარსულზე ლაპარაკი და მითუმეტეს, წუნუნა. როგორც ვიცხოვრე, ეს ალბათ, კანონზომიერი იყო. არსებობს დღეები, რომელიც არასდროს დამავიწყდება და მთელი ცხოვრება თან მომყვება საკუთარი აზრდით, რომელიც კარგად მთავრდება... თუ რას ველი მომავლისაგან? წინასწარ რაღაც თქმა შეუძლია. ის მომავალია...
– თუ გინანიათ რაიმე და რა კონკრეტულად?
– ძლიერი ხარ მაშინ, როცა შეგიძლია მიიწინააღმდეგო, რომ თვლი გაუსწორო რეალობას. მიწინაა, ბოლოშიც მომიხდია და განვითარდები უფლებულვარ იმ ტვირთისგან, რომელიც სხვა ადამიანის მიმართ ნებისთი თუ უნებლით მიმიყენებია.
– რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?
– ადამიანს ტყუილად კი არა, როდესაც ამას იმსახურებს, მაშინაც არ უნდა ატკინო გული. მე მაშინ ვარ ბედნიერი,

როდესაც ჩემს გარშემო ვგრძობ ადამიანების სიყვარულს, პატივისცემას. გაჭირვების დროს ერთმანეთის გვერდში დგომას, რომელიც ასე ძალიან გვჭირდება დღეს ყოველ ჩვენგანს.
– რას ფიქრობთ დღევანდელ თაობაზე?
– თაობათა შორის ბრძოლა ყოველთვის იყო, არის და იქნება. რაც შეეხება კოკრეტულად მე (ძველი თაობა ვარ) და დღითად ვარ განწყობილი, მოუხედავად ბევრი ნეგატიური მოვლენებისა, ვთვლი რომ ძალიან ნიჭიერი, წარმატებული, შრომისმოყვარე თაობა მოდის.
– რას აფასებთ ადამიანში?
– ყველაზე მეტად ნდობას და მადლიერებას. ყველა დღეებით თვისებას უნდა გააფორმოთ ხელი. ნდობა სულის ნაწილია, თუ სხეული დატოვდა, უკან არ დაბრუნდება.
– როცა სტუდენტი ვიყავი მამას წერილი მივიღე, მწერდა: „უნდა გახსოვდეს; თავმდაბლობა, მადლიერების გრძობა, მოკითხვა – ადამიანს ამაღლებს. მისი სულის სისხუტაკის მაუწყებელია...“
– მოგვიყვით თქვენს სამომავლო გეგმებზე?
– გაავარძელო ჩემი პედაგოგიური მოღვაწეობა. ვიყო ჩემი ერის რიგითი ჯარისკაცი!
– დაბოლოს, ყველაზე საინტერესო ბოლოსთვის შემოვიწახვ. თქვენ ხართ ცნობილი პიროვნებები (პუბლიკისტი ბეროშვილის, ლეილა ბეროშვილის,

პირველი საერთაშორისო შუამდგომლობა საქართველოში

2018 წლის 7-11 ნოემბერს, უწმინდესისა და უნეტარესის, ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით საქართველოში, თბილისში გაიმართა შშმ პირთა ცეკვისა და სიმღერის სახელოვნობო, პირველი საერთაშორისო ფესტივალი სახელწოდებით „ივერია-ბრილიანტი“. მასში მონაწილეობდნენ სხვადასხვა ქვეყნებიც: უკრაინა, პოლონეთი, აზერბაიჯანი, ისრაელი და გერმანია.
ფესტივალში ყვარლის მუნიციპალიტეტის შშმ ბენეფიციარებიც იღებდნენ მონაწილეობას – საქველმოქმედო კავშირი „გრემის თემიდან“. დეტალური ინფორმაციისათვის მივმართე ყვარლის კულტურის განვითარების ცენტრის მთავარ სპეციალისტს, ქალბატონ მაგალი სააკვიშელს, რომელიც აქტიურად იყო ჩართული აღნიშნულ ღონისძიებაში;
– პირველ რიგში, მადლობას გიხდით, რომ გამოახეთ დრო. რას გვეტყობთ ფესტივალის შესახებ?
– ფესტივალს ორგანიზებას უწევდა „პრემია-ივერია“ დამფუძნებელი ნუგზარ ჭიჭინაძე. მონაწილე ქვეყნებს და საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტს თავისი ბენეფიციარი ჰყავდა ჩამოყვანილი.
– 7 ნოემბერს ყველა ერთად შევიკრიბეთ, დავრეგისტრირდით და იმავე დღეს, საღამოს დაიწყო რეპეტიცია, რომელიც ტარდებოდა ბავშვთა ეროვნული ცენტრის დარბაზში. ფესტივალი შედგებოდა 2 ნაწილისაგან, გალა – კონცერტისაგან და კონკურსისაგან. კონკურსზე წარდგენა მხოლოდ ბენეფიციარებს შეეძლოთ, ხოლო გალა – კონცერტზე მთლიან გუნდს.
კონკურსი საკმაოდ პრესტიჟული იყო, ჟიური დაკომპლექტებული იყო ობიექტური პირებით, ხოლო ჟიურის თავმჯდომარე გახლდათ ცნობილი ექიმი, ბატონი ლეო კახაძე. ჟიურის წევრები შორის ბრძანდებოდა ქალბატონი ცირა მჭედლიძე – მომღერალი უკრაინიდან, რომელიც უკვე რამდენიმე წელია მონაწილეობს იღებს ამ ფესტივალში, მასაც ყავდა ჩამოყვანილი საკუთარი ქვეყნის ბენეფიციარები. აგრეთვე, კომპოზიტორი თამარ ალადოშვილი, რომელიც ლაო კახაძის ლექსზე დაწერა სიმღერა და სწორედ ეს სიმღერა იქცა შშმ პირების ჰიმნად. „პრემია-ივერიის“ აქვს გამოცემა „განსაკუთრებული ჟურნალი“ სადაც იბეჭდება ძალიან საინტერესო მასალები შშმ პირების შესახებ და თვითონ შშმ პირებიც მოღვაწეობენ ამ ჟურნალში. ყვარლის მუნიციპალიტეტის სახელით წარდგენილი გვყავდა საქველმოქმედო ფონდ „გრემის თემის“, ბენეფიციარი ელენე ლოპატინა. სტუმრების რანგში იყვნენ აგრეთვე ზურაბ ვასაკიშვილი, ანიკო ჭოჭუაშვილი, რომელიც კულტურის სამინისტროში მუშაობს და გერმანიიდან ჩამოსული 5 აბიტურიენტი, 4 გოგონა და 1 ბიჭი, რომლებიც გრემის თემის მოხალისეები არიან და ისინიც ჩვენთან ერთად მღეროდნენ. ჩვენ შევასრულეთ ქართული ხალხური სიმღერა: „ია და ვარდ თამარო“. სოლისტი გახლდათ გერმანიელი მოხალისე გოგონა, რამაც დარბაზში დიდი ოვაციები გამოიწვია.
– რას გვეტყობთ კონკურსანტებისა და პრიზების შესახებ?
– ფესტივალში მონაწილეობდნენ მძიმე კატეგორიის შშმ პირები და შედარებით მსუბუქი კატეგორიაც. ყვე-

ლა მონაწილე შეუდარებლად ნიჭიერი იყო და დიდი ემოცია გამოიწვია ეტლში მჯდომმა დეტემმა. მათ ყოველ მოძრაობაში იმდენად დიდი გრძობები იყო ჩადებული, გულგრილს ვერავის ტოვებდა. ასევე ყრუ-მუხვი ბავშვების მიერ შესრულებული ცეკვა იმდენად სიზუსტითა და მონდომებით იყო შესრულებული, დავრწმუნდით, რომ ნამდვილად არ არსებობს შეზღუდული შესაძლებლობები! ჩვენმა კონკურსანტმა, ელენემ, ბევრი ინერვიულა. სცენაზე ავეყვი ელენეს, ხელი ჩამკიდა და არ მიშვებდა... ბოლოს, მან შესანიშნავად იმღერა და დღეებით შევასებაც დაიშხაზურა. რაც შეეხება პრიზებს, ჟიურის ჰქონდა ოთხი ფასიანი პრიზი და სხვადასხვა ნომინაციები. ელენემ კონკურსზე მიიღო მედალი და დიპლომი, ხოლო გალა – კონცერტზე ყველა ჩვენგანი დავჯილდოვდით. ჟიურში იყო აგრეთვე ისრაელის წარმომადგენელი, ებრაელი კაცი. რომელმაც საჩუქარი გადასცა ჩვენი გუნდის ერთ-ერთ წევრს, გერმანელ გოგონას. კონცერტის ნამყვანმა, ანი გიგინეიშვილმა გამოაცხადა, რომ ეს იყო შთამბეჭდავი ისტორიული შემთხვევა, როდესაც გერმანელს აჯილდოვებდა ებრაელი. ელენე ლოპატინამ ასევე დაიშხაზურა ნომინაციის, სახელწოდებით „მყურებლის სიმპათია“
– ქალბატონი მაგალი, თქვენთან ერთად კიდევ ვინ იყო ჩართული მოსამზადებელ ეტაპში?
– მთლიანად მუნიციპალიტეტის მერია იყო ჩართული ამ საქმეში, რადგან ჩვენს მერს, ბატონ როსტომს ძალიან სურდა, რომ ყვარელსაც მიეღო მონაწილეობა. ყველანაირი ხელშეწყობა გვექონდა. მხარში გვედგა აგრეთვე მერის თანამშემქ ქალბატონი ლია გიგინეიშვილი, რომელიც გვანდებდა საჭირო ინფორმაციას კონკრეტული ეტაპისთვის. ფესტივალზე ჩვენი ღირსეული მონაწილეობისათვის დიდი წვლილი მიუძღვნა აგრეთვე ყვარლის კულტურის განვითარების ცენტრის ხელმძღვანელს, ქალბატონ მაია ზარდიაშვილს და მუნიციპალიტეტის განათლების, კულტურის სამსახურისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახურის მთავარ სპეციალისტს ნანა სეფაშვილს, რომელიც მთელი ფესტივალის განმავლობაში ჩემს გვერდით იყო. ჩვენ ერთად ჩავდიოდით გრემში და ერთად ვამეცადინებდით ბენეფიციარებს. ძალიან შრომატევადი და დამძღვარი იყო ეს ყველაფერი, თუმცა ძალიან დიდი სიამოვნება მივიღეთ.
პატრიარქმა განაცხადა რომ ეს ფესტივალი ჩატარდება ყოველ წელიწადს. ჩვენც ყოველთვის ჩავერთვებით ამ ღონისძიებაში.
– რა მოგვით ამ ფესტივალმა და შშმ პირებთან ურთიერთობამ?
– მათთან ურთიერთობამ ბევრი რამ მასწავლა, მათ შორის ისიც, რომ შეუძლებელი არაფერია. ფესტივალში მონაწილეობამ მიბიძგა უფრო მეტი სიკეთის გაკეთებისკენ და მინდა პირველად გაეხაზურა ისიც, რომ გადაწყვეტილი მაქვს ყვარლის მუნიციპალიტეტში შექმნა შემოქმედებითი ჯგუფი, რომელიც იქნება შშმ პირებით დაკომპლექტებული და ასევე მონაწილეობას მიიღებენ ბავშვები, „გრემის თემიდან“. მე მზად ვარ რამდენჯერაც საჭირო იქნება, იმდენჯერ ჩავიდე მათთან და სრულიად უანგაროდ მივიღო მონაწილეობა მათ ინტეგრირებაში.
ლულუ ტაბატაძე

მარიამ კილასონია

ქვეყნის საღარაჯოზე

მოთარ სივრცეში წიკანის მკვიდრია. იგი ავესტოს ომის მონაწილეა. ურთულესი დღეები გამოიარა. საუბარი დღესაც უმძიმეს, მაგრამ მზად არის, კიდევ ერთხელ გაიხსენოს ყველა დეტალი.

- რაში გამოიხატება თქვენთვის სამშობლოს სიყვარული?
- ჩემი სამშობლო არის ადგილი, სადაც დავიბადე, სადაც პირველად ჩავისუნთქე ჰაერი, სადაც ჩემი წინაპრები ცხოვრობდნენ. ჩემი სამშობლოსადმი სიყვარული ყოველდღე გამოიხატება ჩემს საქმიანობაში.

- რას საქმიანობთ და რითია გამოორჩეული თქვენი საქმიანობა?
- დღესდღეობით მე ვარ მეცენარე.

- რას გვეტყვი თქვენი წარსულის შესახებ?

მე მამაყვამ ჩემი წარსული. ყოველთვის ვცხოვრობდი და ვიცხოვრებ პატრიოსნად, ჩემი ალალი შრომით. რამდენიმე წლის წინ ავირჩიე ყველაზე ვაჟკაციური პროფესია, რასაც ჯარისკაცი ჰქვია. 2005 წლის გაზაფხულზე წავედი სამხედრო საკონტრაქტო სამსახურში, ხოლო 2009 წელს პირნათლად მოვიხადე ჩემი ვალი სამშობლოს წინაშე. ვემსახურე ჩემს სამშობლოს, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე საზღვრებს გარეთ. არასდროს შემირცხვენიდა თავი და ჩემი ქვეყნის სახელი. ვარ საქართველოს შეიარაღებული ძალების ომის ვეტერანი. ვმონაწილეობდი ქართველ და ამერიკელ ჯარისკაცებთან ერთად ერაყში, სამშვიდობო მისიით. ვიბრძოდი 2008 წლის აგვისტოს ომში ქვეყნის დაცვა-ცავად. ვიყავი, ვარ და ვიქნები ჯარისკაცი და მზად ვარ ვემსახურო მომავალშიც ჩემს ქვეყანას ყველგან და ყოველთვის!

- რას მოელოთ მომავლისგან?
- მომავლისგან მხოლოდ წარმატებებს, სამშობლოს გამთლიანებას და ბედნიერებას მოველო.

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?
- ჯარისკაცისთვის ბედნიერება არის ის, რომ საკუთარი ქვეყანა იყოს დამოუკიდებელი და ტერიტორიულად მთლიანი.

- თუ გინახიათ რაიმე და რა კონკრეტულად?
- მე არ მიცხოვრია ისეთი ცხოვრებით, რომ რაიმე მქონოდა სანანებელი. ყველაფერი რაც მოხდა, ვფიქრობ, რომ უნდა მომხდარიყო, რადგან ყველაფერი ღვთის ნებაა.

- რას ფიქრობთ დღევანდელ თაობაზე?

- ვფიქრობ, რომ დღევანდელი თაობა არის ერთდირებული, განვითარებული და მიზანდასახული. მინდა, რომ საქართველოში მყოფმა ყველა ახალგაზრდამ

ვაჟკაციურად მოიხადოს მხედრული ვალი საქართველოს წინაშე.

- მოგვიყვიეთ თქვენს სამომავლო გეგმებზე...

- ჩემი სამომავლო გეგმა არის ის, რომ ჩემი შვილი, პატარა ვაჟკაცი ნამდვილ მამულიშვილად აღვზარდო. მჯერა, რომ იგი მომავალში გააგრძელებს ჩემს საქმიანობას და დადგება ქვეყნის საღარაჯოზე!

- რას უკავშირდება თქვენი ყველაზე მტკივნეული მოგონება?

- ჩემთვისაც და ყველა ქართველის ყველაზე მტკივნეული მოგონება არის აგვისტოს ომი. მაშინ ჩვენ დავკარგეთ უამრავი უდანაშაულო ადამიანი, რომლებსაც დღეს გმირებს ვუწოდებთ. ეს ხუთი დღე ჯარისკაცებისთვისაც და უბრალო მოქალაქეებისთვისაც ძალიან მძიმე იყო. ყოველი დღე საშინლად იწებებოდა, გამუდმებით ოჯახზე ვფიქრობდი, ჩემს ცოლზე და ორ პატარა შვილზე, რომლებსაც სულ ვენატრებოდი და ძალიან იშვიათად შევხვდებოდი სახლში... მაგრამ მე მათი სიყვარული მადლიერებდა! მათი სიყვარულის შედეგია, რომ მე დღეს ცოცხალი ვარ!

რესპოდენტი ამავთა თავის წარსულით... მე კი ამავთ ვარ რომ ასეთი ადამიანის შვილი მქვია!

მარიამ სივრცეშილი

პარსკვლავი – მთლიან დასს უნდა ენიჭებოდეს

თელავის სახელმწიფო თეატრის მსახიობი ორბი აღნიშნული ძალზე საინტერესო პიროვნებაა. მასთან საუბარი ერთ რამედ ღირს.

- ბატონო ორბი რატომ აირჩიეთ თეატრი?

- მე ყოველთვის მიყვარდა, შვილო, თეატრი, მიყვარდა ხელოვნება...

- ოჯახში თუ გქონდათ შესაბამისი გარემო, მშობლები ან ნათესავები ხომ არ იყვნენ მსახიობები?

- არა არაფერი, მე თვითონ მქონდა ამის სურვილი.

- რომელ თეატრში მოღვაწეობდით?

- სკოლის ასაკიდან მიღწილი კულტურის სახლში, სპექტაკლებში ვთამაშობდი. აქედან დამებადა სურვილი, ასევე ჩემმა ხელმძღვანელებმაც მიჩიქეს, რადგან კარგი მონაცემები მქონდა. მეც ჩაებაარე გამოცდები და დავინყე მოღვაწეობა თელავის სახელმწიფო თეატრში.

- თქვენ ასევე კინოშიც თამაშობდით...

- ხო იყო ასეთი შემთხვევაც. როცა რეჟისორი მოვეწვიე, გამომიძახეს და გადამიღეს კინოში. ახლა არ მინდა ტრამპში ჩამითვალოთ, მაგრამ უფალმა იცის, რომ არ გასულა პრემიერა, მე რომ არ მეთამაშა.

- ახლა როცა თავი დანებებთ სამსახიობო ცხოვრებას, რა შეგარძნებთ ცხოვრებაში, არ გენატრებათ მამინდელი დრო?

- ძალიან მენატრება შვილო, აი რო გინდავს რაღაც ხო გესიზმრება? მე თეატრი მესიზმრება, იქ არის ასეთი მომენტი: რეპლიკას ეძახიან. ამ დროს მსახიობი უნდა გავიდე სცენაზე და თავისი საქმე გააკეთოს. ყოფილა შემთხვევა, რო სიზმარში დამგვიანებდა სცენაზე გასვლა და გამძლეობა მთლად ოფლიანს, რატომ დამაგვიანდა მეთქი...

კი ვიცი რო სიზმარში იყო, მარა მაინც...ახლაც რო ჩამოვადებენ საუბარს თეატრზე, მე გაჩუმებული ვუსმენ და დავდებთ რომ ამბობენ, აღფრთოვანებულ ვარ, მიხარია. იცი რა არის შვილო?

შემოქმედება განა მარტო თეატრშია, იქ ქვიცი უნდა იყო, განათლებული უნდა იყო, გონიერი უნდა იყო, უნდა გიყვარდეს საქართველო, შენიანები, უნდა გიყვარდეს ადამიანები და ურთიერთობა უნდა გქონდეს მათთან, გულწრფელი უნდა იყო... თუ თეატრში გულწრფელი არა ხარ, მაშინ სცენაზე არაფერიც არა ხარ!

უნდა უნდა პატარა როლი გქონდეს მაგრამ შენდა იგრძნოს მაცურებელმა შენი გულწრფელობა.

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

- ხელმოკრედ რომ დაიბადოთ, აირჩევდით ისევ მსახიობობას?

- რათქმაუნდა ავირჩევდი! იცი რატომ? ხო გავიარე, განვიცადე ის პერიოდი და იქ არაფერიც ცუდი არ იყო. ქუჩაში რო გავაჩერებენ უცხო ადამიანები და რო გკითხავენ: თქვენ ორბი აღნიშნული არა ხართ? ამაზე ძვირფასი არაფერი არ არ...

სებობს! ფულიც რომ გქონდეს, არაფერი არ არის, მაგრამ ქუჩაში რო გავაჩერებენ და რო გეტყვიან, თქვენ ხომ ის ხართ, თეატრში დეკორაციიდან რო გადმოვარდითო? სპექტაკლი გვექონდა, ქალი მიყვარდა. იმდენად ვიყავი აღტაცებული, რო მივედი მოსაფერებლად... დეკორაციაზე ფეხი დამივსოდა... მეტრნახევარი იქნებოდა, გადმოვვარდი და ზურგით დავეცი, მაგრამ ავეცი და გავაგრძელე თამაში... ამასაც რო გავახსენებს ვიღაც, ეს ისეთი ბედნიერებაა! ეს არის ადამიანის სიცოცხლე!

- რამდენი წელი იდეით სცენაზე?
- 60 წელი ვიდექი სცენაზე... ხო წარმოგიდგინა, რამდენი რამ არის მოსაყოლი! ეს 60 წელი იყო უბედნიერესი წლები, ჩემი თაობის სახლი ბევრი ცოცხალი აღარ არის! აცხონით უფალმა! ამხელა დრო გავიდა, მაგრამ მე ხო ვიცი ისინი ვინ იყვნენ, რანი იყვნენ... ერთხელ გვექონდა ასეთი სპექტაკლი „შემთხვევა სადგურზე“.

მკვლელია ხდებოდა. მართალია სცენაზე ვიყავი, მარა ძალაუფლებურად პარტერში ხო ვიყურები არა? ისხდნენ ნინა რიგებში და ტიროდნენ, ეს იმხელა ბედნიერებაა მსახიობისთვის.

- კიდევ რომ შემოგთავაზონ სპექტაკლი თამაში, დათანხმდებით თუ არა?

- იცი რაშია საქმე? თავისი დრო აქვს ყველაფერს, თავისი ასაკი. თუ ფიქურად რთული როლი იქნება, ჩემი ასაკი აღარ მომეცემს მაგის საშუალებას, მაგრამ სააზროვნო როლი რომ იყოს, რა თქმა უნდა, შემოიღია, ამიტომ არის, რომ თავს ვიკავებ. ისე კი მთავაზობენ, მე თეატრიდან გათავისუფლებული კი არ ვარ!

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

მქონია, თორემ ჩემს ბიჭს დიდი მონაცემები ჰქონდა, ერთხელ ითამაშა კიდევ სპექტაკლი. უმალლეს დონეზე შეასრულა თავისი როლი, მაგრამ მერე აღარ მონიშნა გაპყლოდა. მეც არ დამიძალეობია. ხოლო გოგოს არა ჰქონია სურვილი და არც ჩაერეულვარ. ერთადერთი რაშიც ჩაერევი, მისი ფორტეპიანოზე შეყვანის საქმე იყო...

- ვიცი, რომ თქვენთვის ვარსკვლავის გახსნას აპირებდნენ... ამაზეც რომ გვიამბოთ?

- ხასიათი მაქვს ცოტა უცნაური, ახლა ამ ვარსკვლავებს რო უხსნიან და ერთი ბრძოლა აქვთ მაგის გამო... მე მითხრეს, ვარსკვლავი პირველ რიგში შენ გეკუთვნისო, არ მინდა ტრამპში ჩამითვალოთ, მარა ღმერთმა იცის, ასე იყო... გამეცინა, ამ ვარსკვლავის გახსნას იცი რა დავარქვი? განა იმიტო რო ძან მიყურებულხები ვართ ან ძან ბერებში... მაგრამ მაინც ასე დავარქვი - „ნინა სანაშვილო რიტუალი“!

ღმერთმა ყველას ჯვარი დასწროს! მართალია ასეა, ხოდა, უარი შევუთვალე. ვუთხარი, თქვენთვის გადახადეთ დღეში სამ-სამი ვარსკვლავი, მე თავი დამანებეთ მეთქი. დღესაც არის საკითხი დაყენებული, ჩემთვის ვარსკვლავის გახსნაზე, მაგაზე ფიქრი მოსპეით მეთქი, ისიც შევუთვალე - ვარსკვლავი თითოეულს კი არ უნდა გაუხსნათ, არამედ მთლიან დასს! დავუთვალე რომელიც ჩემზე სუსტია, იმან რა დააშავა? შიორდან უნდა მიყუროს? ვარსკვლავში იგულისხმეთ მთლიანი დასი და მთლიან დასში იგულისხმეთ თეატრი! თვითონ თეატრის მთლიან ვარსკვლავს უნდა დაეხმებოდეს, მე თეატრიდან გათავისუფლებული კი არ ვარ!

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

- რას ნიშნავს თქვენთვის ბედნიერება?

- ჩემთვის ბედნიერება ისაა, რომ ქვეყანაში სიმშვიდე, სინყნარე სუფევდეს. არასოდეს, არაფერი განიცადოს ომის საშინელება...

ყველაზე დასაფასებელი პროფესია

ქალბატონი მედეია ცერცვაძე 37 წელია რაც ბალლოჯიანის საბავშვო ბაღის კოორდინატორია. მისი თქმით - აღზრდელმა ბავშვები უნდა აღზარდოს საუკეთესოები და ბაღის კედლებიდან ისე გაუსვას.

- რას საქმიანობთ და რითია გამოორჩეული თქვენი საქმიანობა?

- ვემსახურები მომავალი თაობის აღზრდა-განათლების საპატრიო საქმეს. საქართველოსთვის ვზრდი მომავალ თაობას და ამისათვის არ ვიშურებ ძალასა და ენერჯიას.

- რატომ აირჩიეთ ეს სფერო?

- ძალიან მიყვარს ბავშვები და მათთან ურთიერთობა. ამიტომაც,

ქართული ჭიდაობა იუნესკოს მსოფლიო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ნუსხაში შეიტანა

UNESCO-მ ქართული ჭიდაობა მსოფლიო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ნუსხაში შეიტანა. აღნიშნული გადაწყვეტილება, 29 ნოემბერს, მადრიდის ქალაქ პორტოში იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის მთავრობათაშორისი კომიტეტის მე-13 სესიაზე მიიღეს.

ქართული ჭიდაობაში ექვსი ძირითადი დარგია: ცერულები, სარმები, თეძოები, მოგვერდები, კაურები და კისრულები. აღსანიშნავია ისიც, რომ ქართული ჭიდაობის განუყოფელი ნაწილია მუსიკალური აკომპანიმენტი. საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ, ჭიდაობის ეროვნული ფედერაციის ინიციატივით, 2014 წელს ქართული ჭიდაობის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მიანიჭა და შემდგომ, ეს საკითხი იუნესკოში გადაიგზავნა.

იუნესკოს კულტურული მემკვიდრეობის ნუსხაში უკვე შესულია ოთხი ქართული არამატერიალური კულტურის ძეგლი: ქართული მრავალხმიანობა,

ქვევრის ღვინის დაყენების უძველესი ქართული ტრადიციული მეთოდი, ქართული ანბანის 3 სახეობის ცოცხალი კულტურა და უკვე ქართული ჭიდაობა.

ქართული ჭიდაობის წარმოშობა უძველეს ხანას უნდა უკავშირდებოდეს და უპირველეს ყოვლისა ის საბრძოლო დანიშნულების იყო. ტერმინი „რკენა“ ნახსენებია მე-9 საუკუნის შავიგრაფიულ ნაწარმოებში „ცხოვრება სვიმონ მესუეტისა“, ფალავნობის სხვადასხვა ამბები მოთხრობილი მე-12 საუკუნის „ამირან-დარეჯანიანსა“ თუ „აბდულმესიანში“. ასევე საინტერესოა ფრანცისკანელი ბერის ჯიოვანი პლანო კარპინის (1182-1252) ნაშრომი. მესხურ ქრონიკებში მოიხსენიება ცნობა, იმის შესახებ, რომ სამცხე-საათაბაგოს თავკაცს ყვარვარეს ხონთქრის ფალავანი დაუმარცხებია, რის გამოც ქრისტიანად დაბრუნებულია სტამბოლიდან: „იყო უსჯულსა მის მთავარსა კაცი ერთი, ფალავანთა თავი, დიდი და გოლიათი, რომელსაც სახელად ძალანი ეწოდებოდა და შამატბადა ყოველთა კაცთა სიდიდითა, ვითარ

წყრთა ერთი ანუ უფროსცა, და არავინ გამოჩინებულ იყო სიმრავლესა მას შინა მრკინობელ მისსა – ამან იხება ოდესმე განმცდებლობა მზეჭაბუკისა და ვითარცა ცნა ესე, არღარა ჰყოვნა, არამედ ვითარცა ლომთან მსწრაფლ შექმნა, აღიყვანა და უპატიოდ მინისა ზედა დასცა“.

არჩილ მეორე „საქართველოს ზნეობანში“ სხვა საბრძოლო-სპორტულ სახეებთან ერთად ახსენებს ჭიდაობასაც: „ხტობა, ქვის გდება, რკინობა, მოგვერდი, ფანდი რამ არი“.

მე-19 საუკუნის პერიოდიკაში საქმოდ დეტალურად და უზედადა წარმოდგენილი ჭიდაობასთან დაკავშირებული მოვლენები. იმ პერიოდის ჟურნალ-გაზეთები („ივრია“ „დროება“ და სხვ.) ყურადღებას უთმობდნენ ქართულ ჭიდაობას. ცნობილი საზოგადო მოღვაწეები ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, სერგეი მესხი, დანიელ ჭონქაძე და ა.შ. ჭიდაობის დიდი გულშემატკივრები იყვნენ. ძველად, ჭიდაობა უმთავრესად სოფელში, დღესასწაულებზე იმართებოდა. თავიდან, ის სამხედრო მომზადების ერთ-ერთი საუკეთესო ხერხი იყო; მოულოდნელად, დღესთან ერთად, ზურნაც „აჭყვიტინდობდა“. შემდეგ დამკვერთების გარემო ხალხის წრე იკვრებოდა და იწყებოდა შეჯიბრება. წესრიგს ამყარებდნენ ახალგაზრდა ვაჟები, რომლებიც სახრებით ხელში, წრიდან გამოწვეულ მაკონტროლებს უკან ახევიდნენ. ასპარეზობას მოზარდები იწყებდნენ, შემდეგ ჭაბუკები და ბოლოს, საჭიდაო ჩოხაში გამოწყობილი, გამოცდილი ფალავნები გამოდიოდნენ ჭიდაობდნენ ნელგამართულნი, ელვისებური ილეთებით. იკრძალებოდა უხეში მოპყრობა, ნაქცევლ მტოქეზე მისვლა და სარბილიდან გაქცევა. გამარჯვებულს დაჯილდოებდნენ ჩამოყვანილი და დამარცხებული ცეკვაში გამოენივია.

მე-19 საუკუნეში ქართული ჭიდაობის ცენტრად იქცა თბილისი, სადაც თავს იყრიდნენ საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ნაცადი ფალავნები. სპეციალურად ამ მიზნით საჭიდაო მოედნებიც

ქი არსებობდა (ე.წ. „კრუგები“). თავიდან ასეთი საჭიდაო მოედანი ყოფილა მთაწმინდაზე, რომელიც მოგვიანებით დიდუბის ერთ-ერთ ბაღში გადაუტანიათ, ამას გარდა საჭიდაო მოედნები არსებობდა ვერაზე „ფიქრის გორაზე“, მაშინდელ ელისაბედის ქუჩაზე (ახლა ნინამძღვრის ქუჩის ქუჩა), ავლაბარში, ნაძალადეგში (ზუღადოვის ტყის მახლობლად), ელისა ზევით – მახათაზე, ცნობილია მოჭიდავემ ნესტორ ესებუამაც გამართა საკუთარი „კრუგი“, რომელსაც სამეგრელო დაარქვა და ა.შ. ჭიდაობა იმართებოდა უმეტესად უქმე დღეებში, მსაჯებად ინიშნებოდნენ და ჭიდაობას წარმართავდნენ პატივსაცემი პირები, რომლებიც ხალხში დიდი სახელით სარგებლობდნენ, მაგალითად მე-20 საუკუნის დასაწყისში ვერაზე „ფიქრის გორაზე“ ჭიდაობის ჩატარებას ხელმძღვანელობდა ცნობილი ყარაჩოველი გიორგი (გოლა) ლეჟავა, მეტსახელად „ბაბაჭუა“, ასევე იმ პერიოდში მსაჯებად ყოფილან სახელგანთქმული მომღერალი ვანო სარაჯიშვილი, პოეტი ბუჩარა, არბიტრი ვანო ჩიხალოვი,

ცნობილი იურისტი შალვა მესხიშვილი და ა.შ. წრეში ნესტორის დასამყარებლად საგანგებოდ ირჩევდნენ მარდ ჭაბუკებს, რომლებიც სახრით ხელში გარს უვლიდნენ საჭიდაო წრეს და აზარტში შესულ, გადმოწულ მაყურებელს უკან ახევიდნენ. ხალხს თავისი საყვარელი ფალავნები ჰყავდა, რომლებიც დიდი პატივისცემით სარგებლობდნენ, მათ შორის: დათა ნიზამბარელი, იაკობ ეგნატაშვილი, ივანე ყირიმელაშვილი (კულა გლანელი), ნესტორ ესებუა, ლუკა დადიანიძე, კოსტა მაისურაძე, ვანო აბულაძე (კამბეჩუა), სანდრო კანდელაკი, ალექსანდრე კახიანიშვილი (შაშო ვერელი), მიხა ქურხული, იოსებ ცერაძე და სხვები.

დღევანდელი ქართული ჭიდაობის ძირითად ღერძს წარმოადგენს ქართლ-კახური ჭიდაობა, თუმცა ის გამდიდრებულია სხვადასხვა კუთხური ჭიდაობის ილეთებით, რომლებიც მე-19 საუკუნეში მრავლად ვრცელდებოდა საქართველოს სხვადასხვა რაიონებიდან ჩამოსული ძლიერი ფალავნების მეშვეობით.

მოამზადა ია გიგიაშვილმა

ყველის არჩევის ფაქტორები და შენახვის წესები

აღამიანმა რძის ჩაყვითა და მისგან ყველის ამოყვანა 7000 წლის წინათ ისწავლა. დღეს რძის ჩასაყვითად სხვადასხვა კვეთი გამოიყენება, ყველაზე ხშირად კი დერიტის ფერმენტები.

რძის ჩაყვითის შედეგად მიღებული მასა ინურება, ზოგჯერ იარეცება, შრება, გადის მომწიფების ეტაპს, შედეგად კი მიიღება ყველი – ერთ-ერთი ყველაზე გემრიელი და სასარგებლო საკვები პროდუქტი.

ყველი მდიდარია ცილებით (10-30%), ცხიმებით (5-35%) და მინერალური ნივთიერებებით (2-2,5 %). განსაკუთრებით აღსანიშნავია კალციუმის შემცველობა: ამ მხრივ ყველი ლიდერია სასურსათო პროდუქტებს შორის. მაგალითად, თუ 100 გ ხაჭო 150 მგ კალციუმს შეიცავს, რძე – 120 მგ-ს, ყველში კალციუმის რაოდენობა 900-1000 მგ-ის ფარგლებშია.

მოზრდილი ადამიანისათვის კალციუმის დღიური ნორმის დასაფარად საკმარისია 100 გ ყველის მიღება. გარდა ამისა, ყველი შეუცვლადი ამინომჟავების წყაროს წარმოადგენს. იგი ასევე შეიცავს ადამიანისთვის საჭირო ყველა ვიტამინს და ბიოლოგიურად აქტიურ ნივთიერებებს. გარდა ამისა, ყველი საკმაოდ კარგად ინახება.

მსოფლიოში 2000-მდე სახეობის ყველი იმართება.

საქართველოში ძირითადად გავრცელებულია ყველის ოთხი სახეობა:

- იმერული ყველი: მზადდება აულდური რძიდან, შესაბამისად შენარჩუნებული

ლი აქვს რძის ყველა სასარგებლო თვისება და არმატი, ჩაყვითის შემდეგ ყველის მასა არ იარეცება, აფუფისათვის (ნასერტების გაჩენისათვის) იგი შესაძლებელია 2-3 დღე მოთავსდეს სითბოში, რის შემდეგაც მომწიფებისათვისაც ათავსებენ ნათხში (16-18% მარილწყალი). იმერული ყველის მომწიფებისათვის საკმარისია 3-10 დღე. შესაბამისად, ეს ყველი რბილი, ნასერტებითანი ან უნასერტოა და ნაკლებად მარილიანია. მოხმარება აგრეთვე მჭიდრო იმერული ყველი, რომელსაც ნათხში საერთოდ არ ათავსებენ და ამიტომ სრულებით უმარილოა. იმერული ყველი ნათხში 8-10 თვე ინახება. მჭიდრო ყველი კი მაცივარშიც კი ერთ კვირაზე მეტს ვერ ძლებს.

- სულგუნი: მზადდება მჭიდრო იმერული ყველის თერმული დამუშავებით (მოზარშვით). მოზარშვისას მასას აძლევენ ფენოვან სტრუქტურას. გაცივების შემდეგ ყველის მასას მოსამწიფებლად 1-3 დღით ათავსებენ რძიან მარილწყალში. რბილი სულგუნი დიდხანს არ ინახება (არა უმეტეს 25 დღისა, მაცივარში). უფრო დიდხანს შესანახად მას ამრობენ და ბოლავენ. შემოიღობილი სულგუნი 2-3 თვე ინახება.
- ქართული ან „ქარხნული“ ყველი: ეს ყველი რძიდან ამოყვანისა და დარიცხის შემდეგ 1-3 დღის განმავლობაში გადის აფუფის პროცესს (როდესაც მას ნასერტები უჩნდება) და მხოლოდ ამის შემდეგ თავსდება 30-60 დღით 18-20%-იან მარილწყალში მოსამწიფებლად. კარგად

მომწიფებული ქარხნული ყველი ნათხში 12 თვემდე ინახება.

- გუდის ყველი: ეს ყველი ცხვრის რძისგან მზადდება. დანრეტვის შემდეგ იგი მარილის საგნო რაოდენობასთან ერთად ცხვრის ტყავისგან დამზადებულ გუდაში თავსდება, სადაც სულ ცოტა 20 დღის მანძილზე გადის მომწიფებას.
- ყველის არჩევისას შემდეგი ფაქტორები უნდა გაითვალისწინოთ:
 - ყველი, როგორც წესი, აულდური რძისგან მზადდება. ამიტომ არსებობს საშიშროება, რომ ახალმომზადებულ, მჭიდრო ყველში რძიდან სხვადასხვა დაავადების გამომწვევი ბაქტერიები (ბრუცელოზი, ლისტერია) მოხვდეს. ყველის ნათხში მომწიფებისას ეს ბაქტერიები იღუპება. თუმცა მჭიდრო ყველის შექმნისას, ბრუცელოზისგან რომ თავი დაიზღვიოთ, აუცილებლად უნდა დარწმუნდეთ, რომ რძე ჯანმრთელი ძროხებისგანაა მიღებული;
 - ყველის გადანაჭრის ოდნავ მოყვითალო ფერი მის ცხიმინაობაზე მიუთითებს. ცხიმინი ყველი კი უფრო გემრიელია. თუმცა სამუხაროდ არის შემთხვევები, როცა მომზარებლის მოსაჭურვებლად ყველში ყვითელ საღებავს უმატებენ. ასეთი ფალსიფიკაციის გამოსაცნობად დაუკვირდით ყვითელი შეფერილობის განაწილებას გადანაჭრზე: საღებავით დამუშავებულ ყველს კიდევ უფრო მუქი აქვს, ვიდრე შიდა ნაწილი ან იგი არათანაბარი შეფერილობისაა. ჩვეულებრივ ცხიმინი ყველს კი – პირი-

ქით, მუქი აქვს შიდა ნაწილი და თანაბარი შეფერილობისაა.

- მართალია გემოვნებაზე არ კამათობენ, მაგრამ ზოგადად ითვლება, რომ კარგად მომწიფებულ ყველს უფრო მდიდარი გემო აქვს. მომწიფებული ქართული ყველი მაგარი, მშრალი და ამასთან კარგად აქვს გამჟღავნარი მარილი.
- კარგი ხარისხის ქარხნული ყველი გადანაჭრზე ერთგვაროვანი სტრუქტურისაა, თანაბარი ნასერტებით. იგი არ უნდა იყოს ფაშარი და ფენადი. მისი ზედაპირი უნდა იყოს მაგარი და ერთგვაროვანი, ნახეთქების ან თეთრი ნაფიფის გარეშე. ყველის ზედაპირი არ უნდა იყოს ტენიანი ან ნეზავადი (სლიკინა);
- არ შეიძინოთ ყველი, რომელსაც კანზე ობი აქვს მოკიდებული ან კანი ჩამოჭრილი აქვს.
- იმერული ყველი და სულგუნი რბილი, დრეკადი, პლასტიკური უნდა იყოს. სულგუნიზე თითის მსუბუქი დაჭერისას უნდა ჩნდებოდეს რძის წვეთები.
- უცხოური ყველის მოხმარებისას გაითვალისწინეთ, რომ ყველის ზოგადი რაოდენობის სახეობა შეიძლება შეიცავდეს ბაქტერიას ლისტერიას, რომელიც ფემ-ძიმებისთვის ძალიან საშიშია (შეიძლება გამოიწვიოს ნაყოფის პათოლოგიები, ნადარევი მშობიარობა, ნაყოფის დაღუპვა). ამიტომ ქალბატონებმა ფემძიმობის პერიოდში თავი უნდა შეიკავონ ე.წ. ობიანი ყველის, მათ შორის ციფერი ყველის მოხმარებისგან.

ყველის შენახვა სახლში

ქართული ყველი სახლში ისე უნდა შეინახოთ, რომ მას არ მოეციდოს ობი ან არ განვითარდეს ლუბის პროცესი. ამისთვის რამდენიმე გზა არსებობს:

- თუკი ყველი დაახლოებით 1 კვირის განმავლობაში უნდა შეინახოთ, მოათავსეთ იგი მშრალ დაბურულ კონტეინერში (ემალირებულ ქვებში ან საკვებისთვის განკუთვნილ სპეციალურ პლასტმასის კონტეინერში) და შეინახეთ მაცივარში, ქვედა თაროზე.
- ერთ კვირაზე მეტი ვადით შესანახად ქართული ან იმერული ყველი უნდა მოათავსოთ ნათხში. ნათხის მომზადების ბევრი რეცეპტი არსებობს, იგიშილევა განმავლობაში უნდა შეინახოთ, მისი ან მანწის დამატებით, მაგრამ ყველაზე მარტივად იგი მზადდება ასე: ლიტრიან ქილაში ჩაყარეთ 200 გრ (1 ჭიქა) მარილი და შეავსეთ ქილა ცხელი ანადუღარი წყლით. კარგად მოურიეთ, გააცივეთ, ჩაასვით ემალირებული ან შუშის ჭურჭელში და მოათავსეთ შიგ ყველი ისე, რომ სრულად დაიფაროს.
- თუ შენახვისას ყველის ზედაპირზე ობის თხელი ფენა გაჩნდა, ყველი გარეცხეთ, გააშრიეთ, ნაუსკით მარილი და შეეცადეთ სწრაფად მოიხმაროთ (ობიანი კანს წუ მიერთმევთ).
- არ მოიხმაროთ ყველი, თუკი დაობების ან დაღობის პროცესმა ყველის კანის შიგნით შეაღწია.

მცენარეების გადარგვა, ქოთნის და მიწის არჩევა, რჩევები

გარკვეული პერიოდის შემდეგ მცენარე უფრო დიდ და ახალი მიწით სავეს ქოთანში უნდა გადაირგოს.

როგორ გადავრგოთ სწორად?

მრავალწლიანი მცენარეების უმრავლესობას გადარგვა ნელინადში ან ორ წელში ერთხელ ჭირდება. ზოგიერთი ნელმზარდი მცენარეების გადარგვა კი 3 წელიწადში ერთხელაც საკმარისია.

გადარგვისთვის საუკეთესო დრო გაზაფხულია, როცა მცენარეს საკმარისი სითბო და სინათლე ექნება. ამ წესიდან გამონაკლისია მცენარეები, რომლებიც გაზაფხულზე ყვავილობს, მაგალითად, აზალია და კამელია.

გადარგვისთვის არასწორი პერიოდის შერჩევის შემთხვევაში, მცენარეს შესაძლოა კოკრები და ყვავილები დასცივდეს.

თუ ქოთნიდან მცენარის ამოღების შემდეგ აღმოაჩენთ, რომ მიწის გორბი მჭიდროდაა შემოქსოვილი ფესვებით და მინა თითქმის არ ჩანს, ე.ი. გადარგვა აუცილებელია. მაგარი, ხორცოვანი ფესვების მქონე მცენარეებმა ზედმეტად ვიწრო ქოთნიდან თავადაც შეიძლება ოდნავ ამოინიონ.

ამ შემთხვევაში მცენარის მოვლა მორწყვითა და სასუქის მოყვრით არ შემოიფარგლება. თუ მას უფრო დიდ ქოთანში არ გადარგავთ, სადაც ახალი მიწა ექნება, ადრე თუ გვიან მცენარეს ზრდას შეწყვეტს.

გადარგვა იმის გამოცაა საჭირო, რომ დროთა განმავლობაში ნიადაგის შემადგენლობა და სტრუქტურა უარესდება: ირღვევა ჰაერის გამტარი კაპილარები, ჭარბად გროვდება მინერალური ნივთიერებები, რომლებიც მანებელია მცენარეებისთვის; ნიადაგის ზედაპირზე თეთრი ნადები წარმოიქმნება.

გადარგვის წინ მცენარე კარგად უნდა მორწყოთ, უკეთესი იქნება, თუ 1 დღით ადრე ქოთანს წყლიან ჭურჭელში ჩადგამთ. ქოთნიდან მცენარის ამოღების შემდეგ ჩამოაფრთხეთ არასაჭირო მიწა და შეძლებისდაგვარად მოაშორეთ მკვდარი ან ლობოშეპარული ფესვები. ახალი ქოთნის დიამეტრი წინაზე 2-3 სმ-ით მეტი მაინც უნდა იყოს.

ქოთნის ძირზე დადეთ თხის ნამტვრევები ან პატარა ქვები, რათა სადრენაჟო ნახერტი მიწით არ ამოივსოს, ჩაყარეთ ცოტა მიწა და ჩადეთ მცენარე ახალ ქოთანში ისეთ სიღრმეზე, როგორც წინა ქოთანში იყო.

გაავსეთ ქოთანი ახალი მიწით, მსუბუქად დატკეპნეთ, მიწის ზედაპირი ქოთნის კიდდან დაახლოებით 1 სმ-ზე უნდა იყოს. ბოლოს უხვად მორწყეთ მიწა, რათა ის დაჯდეს და დარჩენილი სიცარილეები სრულად ამოივსოს.

შემდეგი 3-4 კვირის განმავლობაში მცენარე ზედმეტად არ მორწყათ და სასუქი არ დააყაროთ. მცენარეების უმრავლესობას ამ პერიოდში ახალი ფოთლები არ გამოაქვს. მიწაში სასუქის შეტანა ახალგაზრდა ყლორტების გამოჩენისთანავე შეგიძლიათ.

ქოთნის არჩევა:

პლასტმასის თუ კერამიკა?

ქოთნებს ძირითადად პლასტმასის ან თიხისგან ამზადებენ. ორივე მასალას თავისი უპირატესობა და ნაკლი აქვს. ასე, რომ ქოთნის არჩევანი კონკრეტულ შემთხვევაზე დამოკიდებულია. ბევრი მცირე ზომის პლასტმასის ქოთნებს ამჯობინებენ, პირველ რიგში მისი სიმსუბუქის გამო. ასეთი ქოთნები ძალიან მოსახერხებელია ჩამოშვებული მცენარეებისთვის.

თიხის ქოთნები კი მძიმე და გამძლეა, ამიტომაც დიდი მცენარეებისთვის უდავოდ თიხის ქოთანი უკეთესი.

თიხის ქოთანში ჩარგული მცენარე უფრო უხვად უნდა მოიწიას, რადგან

ფლოროვანი თიხა ზედმეტ ტენს აორთქლებს საშუალებას აძლევს. პლასტმასის ქოთანში კი ტენი საკმაოდ დიდხანს ინახება, თუმცა, იმავდროულად ნიადაგის ზედმეტად დატენიანების საფრთხეც იქმნება.

მიწის არჩევა

ჩვენი რჩევა: თუ რომელიმე დიდი მცენარის გადარგვა არ გინდათ, მისთვის ახალი მიწის უზრუნველსაყოფად უბრალოდ აიღეთ მიწის ზედა ფენა. თუმცა ეს ძალიან აკურატულად უნდა გააკეთოთ, რათა ფესვები არ დაზიანდეს.

უკვე რამდენიმე ათწლეულია დეკორატიული მცენარეებისთვის ტორფის საფუძველზე დამზადებულ ნიადაგს იყენებენ. ამ ნარევის თვისებები თითქმის არ იცვლება, ის ფხვიერია და მცენარეებისთვის აუცილებელ საკვებ ნივთიერებებს საკმარისად შეიცავს.

ყვავილების მაღალიზომი იყიდება ტორფზე დამზადებული ნარევეები კიორის დამატებით. მის შემადგენლობაში შეიძლება იყოს მინერალური ბაზა ან პოლისტიროლის ნაფხვენი, რაც ზრდის ნიადაგის უნარს შეინარჩუნოს ტენი და გაატაროს ჰაერი.

სახლის პირობებში მიწის რაოდენობა, როგორც წესი, ბევრი არ არის საჭირო, ამიტომაც ნარევის დამოუკიდებლად მომზადება ყოველთვის აუცილებელი არ არის. უფრო მარტივია მზა ნარევი თავსე პაკეტის ყიდვა, რომელსაც ნებისმიერ სპეციალიზებულ მაღალიზომი იპოვით.

შეგიძლიათ არჩევანი გააკეთოთ კიორის მიწის შემცველ ნიადაგსა და ტორფის შემცველ ნარევეს შორის. მინერალური ნივთიერებების ოდენობის მიხედვით, ის გამოსადეგია თესვისას, ახალგაზრდა ან ზრდასრული მცენარეებისთვის.

არსებობს ასევე სპეციალური, ისეთი მცენარეებისთვის განკუთვნილი ნარევეები, რომელთაც ნიადაგის შემადგენლობის მიმართ განსაკუთრებული მოთხოვნები აქვთ. მაგალითად, კაქტუსის მიწაში უნდა იყოს მეტი ქვიშა, ორქვიებისთვის განკუთვნილი ნარევი უნდა იყოს მსუბუქი და ფხვიერი, აზალიებს კი მაღალი მყავიანობის მიწა ჭირდება.

ტორფის მარაგი ბუნებაში შეზღუდულია, ამიტომ დიდი ხანია მისი შემცველი სუბსტრატის ძიება მიმდინარეობს. ასეთ სუბსტრატად გამოდგება მაგალითად ხის დაქუცმაცებული ქერქის შემცველი ნარევი. ბოლო ხანებში გაყიდვაში კომპოსტური ნარეველებიც გამოვიდა.

მინერალური კვება

წყალი, ჰაერი და სიყვარული – ეს ყველაფერი აუცილებელია, მაგრამ მცენარეს მაინც არ ყოფნის. მას კარგად ზრდისა და ყვავილობისთვის მინერალური ნივთიერებებიც ჭირდება.

საიდან იღებენ მცენარეები საკვებ ნივთიერებებს ბუნებრივ პირობებში?

ბუნებრივ პირობებში ყოველი მცენარე ბუნებაში ნივთიერებათა წრებრუნვაში მონაწილეობს. წვიმის ჭიბები, სოკოები, ბაქტერიები და ნიადაგში მცხოვრები მწერები მკვდარ ორგანიზმებს შემადგენელ ელემენტებად შლიან. ამ დროს წარმოიქმნება მნიშვნელოვანი მინერალური ნივთიერებები, რომლებიც მცენარეებს საკვებად ჭირდება. მათ მცენარეები ფესვების მეშვეობით ითვისებენ და ახალი უჯრედების სამშენებლო მასალებად იყენებენ.

როდესაც მცენარე კვდება, მას ნიადაგში მცხოვრები მწერები და მიკროორგანიზმები გადაამუშავებენ; მინერალური შენარჩუნები, რომლებსაც მისი ქსოვილები შედგება, შემადგენელ ელემენტებად იშლება და სხვა ცოცხალი ორგანიზმებისთვის ხელმისაწვდომი ხდება.

ითაობს მცენარეები ნივთიერებათა ამ წრებრუნვიდან გამოთიშული არიან და ამიტომ მათ მხოლოდ ჩვენ მიერ შეთავაზებული მინერალური ნივთიერებით დაკმაყოფილება უნდა. ქოთანში ნიადაგის მოცულობა საკმაოდ მცირეა, ამიტომ მცენარეები ხშირად საკვები ნივთიერებების ზედმეტობას ან ნაკლებობას განიცდიან.

უნივერსალური საკვები ნივთიერება

ჩვეულებრივ, საკვები ნივთიერებები მცენარის მოთხოვნების შესაბამისად მიკრო და მაკრო ელემენტებად იყოფა.

ყველაზე მეტად მცენარეს მაკროელემენტები ჭირდება: აზოტი, ფოსფორი და კალიუმი, ასევე გოგირდი, მაგნიუმი და კალციუმი. მიკროელემენტები შედის ბორი, რკინა, სპილენძი, მარგანეცი, მოლიბდენი და თუთია.

მინერალური საკვების შემადგენელი თითოეული ელემენტი მცენარის განვითარებაში მინიმუმ ერთ, ზოგჯერ კი რამდენიმე მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებს.

მიკროელემენტები მცენარეს მცირე ოდენობით ჭირდება, თუმცა, მათი უკმაირისობა მის სიცოცხლისუნარიანობაზე უარყოფითად შეიძლება აისახოს.

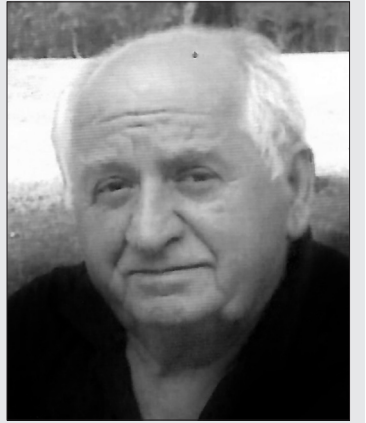
ამ ჩამონათვალში მოყვანილია ძირითადი საკვები ნივთიერებები და ფუნქციები, რომლებსაც ისინი მცენარის ორგანიზმში ასრულებენ.

- აზოტი (N) ის მცენარისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან საკვებად მიიჩნევა, რადგან მცენარეული ცილოვანი შენარჩუნების ძირითადი შემადგენელი ნაწილია. აზოტი აუცილებელია ფოთლებისა და ყლორტების ზრდის, ასევე ფოთლის მწვანე უჯრედების (ქლოროფილა) წარმოქმნისთვის;
- ფოსფორი (P) ფოსფორი მცენარის ფესვების, კვირტებისა და კოკრების ზრდაზე ზემოქმედებს. გარდა ამისა, ის აუცილებელია ყვავილების, ნაყოფისა და თესლის დამზადებისა და შეფერვისთვის;
- კალიუმი (K) ეს ელემენტი საჭიროა, პირველ რიგში, მცენარის წყლის ბალანსის შესანარჩუნებლად, რადგან კალიუმი უჯრედებში წყლის შეკავებას უწყობს ხელს. გარდა ამისა, კალიუმი ამაღლებს მანებლების მიმართ მცენარის წინააღმდეგობის უნარს და არახელსაყრიელი პირობების ატანას უადვილებს;
- გოგირდი (S) აზოტის მსგავსად, გოგირდი მცენარეული ცილოვანი შენარჩუნებისა და ქლოროფილის წარმოებაში სამშენებლო მასალაა. იგივე ეხება კიდევ ერთ ელემენტს – მაგნიუმს (Mg);
- კალციუმი (Ca) ზრდის მცენარეული ქსოვილების სიმტკიცეს და კალიუმის მსგავსად, მცენარის გამძლეობის ამაღლებას განაპირობებს.

გამოსათხოვარი

ანზორ თავლორაშვილი

შენი მოულოდნელი გარდაცვალების გამო გვიჭირს შენზე გახსენების დაწერა, თურმე რა ხანმოკლე ყოფილა ადამიანის ცხოვრება. საოცარი ადამიანი იყავი ანზორ, (ჩვენი ჭეჭრუტა), ალალი, უღალატო, კეთილი, ნაღდი ქართველი, ყველას უყვარდი და თეთონაც უანგაროდ უნაწილებდი სითბოს და სიყვარულს. ყველას სიყვარულს იტევდა შენი გული, ან კი როგორ ახერხებდი იმ მწუხარების დაფარვას, რომელიც ამ წლების განმავლობაში შენს ოჯახს დაატყდა თავს, ჯერ შვილი გამოგაცალა მუხთალმა წუთისოფელმა, მერე მეუღლე და ბოლოს პატარა გიორგიმაც გული დაგვწყვიტა ყველას და მარადიულ სამყაროში გადაინაცვლა. დიდ ტკივილს დაატარებდი გულით. მათ გახსენებაზე თვალები ცრემლით გვესებოდა, მაგრამ ამ ტკივილს არავის აგრძობინებდი, სულით არ დავცი და გააგრძელე ცხოვრება ტკივილნარევი სევდით.

ნათელი ნახევდი ზეციურ სამყაროში, ჩვენ კი შენი ნასვლით მარტობის განცდა და უდიდესი ტკივილი დაგვიტოვე. მსუბუქი იყოს შენთვის მშობლიური ყვარლის მიწა. ჩვენგან დანთებული სანთლები კი გაგიხათებს მარადიული სასუფევლისკენ მიმავალ გზას.

ოჯახი

თინა ქარენაშვილის გახსენება

ჩემო თინა! მე შენ არ დაგემევიდობე, როცა ჩვენიდან ნახევდი, არ დაგემევიდობე იმით, რომ ჩემთვის არსად არ წასულხარ, მთლიანად ჩემში ხარ, ჩემთან ხარ, მაგრამ რა ვქნა, შენი, შენი გონიერი, ალერსიანი სიტყვა რომ მჭირდება. შენი თბილი შემოხვევა ძალიან რომ მიყვარდა, სად და ვისთან ვეძებო ხშირად რომ მაზნევენდა და მანუგებებდა.

უკვე უკურნებელ ავადმყოფობას შეჭიდებული ყველა შენი საუბარი სიცოცხლეს და იმედს მიმატებდა, საკუთარი დღეები კი გამოკლებოდა.

შენი გამრჯე ხელების სითბო ისევ ტრიალებს საბავშვო ბაღის ეზოში თუ შემოსასაღებლში. შენი ფანტაზიით შექმნილი გოგო ბიჭები შენს თავს მაგონებენ. ისე გამოიყურებიან, მეჩვენება, რომ ხელგებამილინი გიხიბებენ და გელოდებიან. შენმა ყვავილემ პატარა ბავშვივით რომ ეფერებოდი და სახელებს არქმევდი, მონახის, რადგან შენი მზრუნველი ხელი მოეხატათ.

მდიდარი ფანტაზიის პატრონს ბევრი გვემბე გქონდა – ზოგს გვიმხელდი, ზოგს არ გვეუბნებოდი, რომ ჩვენთვის სიურპრიზი გაგვეკეთებინა.

ჩვენს შერეულებს აღარ ამშვენებს შენი მშვენიერი ხმით შესრულებული სიმღერები. გისმენდი და ხალისით გვეცხებოდა გულეები. ახლა ვისმენთ იმ სიმღერებს და სევდა გვერევა. მოგვეხატა შენი ეზოს ხილი, რომელსაც უხვად გვიხანიალედი.

რომელი ერთი ჩამოვთვალო, როდის მოასწარი ამდენი, თინა, იქნებ ყველაფერში განგების ხელი ურევია, იქნებ გრძობ-

დი, როგორ გეთვლებოდა დღეები და ემურებოდი ყველაფერს. ბოლოს შენს სანახავად რომ მოვედი, სევდამურეული ხმით შემომჩვილე, სადა ხარ, გოგო, როგორ მომეხატა. თინა, უკვე ერთი წელია მენატრები და ვეღარ გვხვავ. კიდევ კარგი, რომ უფალმა შენი დიდი ნატვრა ავიხდინა, შენი თინკოს სტუდენტობა დიდი სიხარული იყო შენთვის, ყველა მეგობარს ახარე შენი ბედნიერება.

მოახლოვდა შენი დაბადების დღე, 66 წელი შეგისრულდებოდა. ეჰ, რა ცოტა იკარა.

ისლა დამრჩენია ვილოცო შენი ღამაში სულისთვის და დაბადების დღეზე ყვავილებით დაგიფარო შენი სამუდამო ადგილსამყოფელი.

ნანა გუგუნაშვილი

ქათინო მახარაშვილი

რაც დრო გადის უფრო გვენატრები. ჩვენი ძვირფასო დავ და მეგობარი ქათინო, არც თუ დიდი დროა გასული შენი ამ ქვეყნიდან წასვლიდან, – 2 წელი, მაგრამ გვეკონია, რომ საუყუნეა აღარ გვიხანავს ერთმანეთი. ამბობენ, დრო მკურნალიაო, მაგრამ ასე არ ყოფილა, – რაც დრო გადის უფრო გვენატრები, უფრო მწარეა ჩვენითვის ყველაფერი. ყველას გულში მარად უკვდავი სიყვარული დატოვე შენი უბრალობითა და შენი კარგი ადამიანობით, ყველას სულსა და გულს დააკლდი, რომელი ერთი ჩამოვთვალოთ, – შენს მონაგარს და შენს სანათესაოს. ჩვენგან განდექი და საშუალო სასუფეველი დაიდე მშობლებთან ერთად. ჩვენ არასოდეს დაგივინებთ, ყოველთვის მოვალე შენს საფლავზე ცრემლიანი თვალებით და დაგინთებთ სანთლებს, რომელიც გა-

ანათებს შენს მარადიულ სასუფეველს. იძინე მშვიდად ჩვენი საყვარლო, ჩვენთვის ყოველთვის ძვირფასო, შენს მეგობრებსა და ახლობლებზე უზომოდ შეყვარებულ, ჩვენი ქეთევან.

ოჯახი, ახლობლები

დავით იმერლიშვილი, ვახტანგ და ზაზა ჯიქურიშვილები, დავით კუპატაძე, ოთარ კრიჭიაშვილი, ოთარ მათიკოშვილი, მეზობლები ღრმა მწუხარებით იუნწყებიან, რომ ვარდნიცვალა სოფლის კოლორიტი ვაშა (ტაპორა) ასაბაშვილი და მწუხარებაში თანაუგრძობენ ოჯახსა და ახლობლებს.

ალმატის საბავშვო ბაღის თანამშრომლები მწუხარებაში თანაუგრძობენ ამავე ბაღის კორდინატორს ნათელა აფენდიშვილს მეუღლის ანზორ თავლორაშვილის გარდაცვალების გამო.

ყვარლის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებათა გაერთიანება თანაგრძობას უცხადებს ალმატის ბაღის კოორდინატორს ნათელა აფენდიშვილს მეუღლის ანზორ თავლორაშვილის გარდაცვალების გამო.

შპს „მედი-ცენტრის“ და ყოფილი სტამბის თანამშრომლები იუნწყებიან, რომ გარდაიცვალა სტამბის თანამშრომელი მბბული ხარაბაშვილი და თანაუგრძობენ მის ოჯახს და ახლობლებს.

ბატონ ირაკლი მათიკაშვილს!

საქართველოს სახალხო არტისტს, ყვარლის საპატიო მოქალაქეს, ღვანლ-მოსილ ლოტბარს, ბატონ ირაკლი მათიკაშვილს!
ჩვენო საამაყო და ძვირფასო მეგობარო, გულწრფელად გილოცავთ დაბადების დღეს, გისურვებთ ჯანმრთელობას და დღეგრძელობას, გახარებას შენს ძვირფას მკვლევართან, შვილთან და შვილიშვილებთან ერთად.
უფალი გვარავდეთ.

ბეჟან კობიაშვილი, მალხაზ ხიზანიშვილი, ზაზა ზაუტაშვილი, ალექსანდრე გვიგოშვილი

მამუკა ბერიკაშვილს!

ძვირფასო მეგობარო, გილოცავთ დაბადების დღეს, გისურვებთ წარმატებებს საზოგადოებრივ საქმიანობაში, ცხოვრების რთულად სავალ გზაზე და ოჯახურ ბედნიერებას.

შენი სამეგობრო

სპორტულ ასპარეზობებზე

კიუდო

13-14 ოქტომბერს აზერბაიჯანის დედაქალაქ ბაქოში ჩატარდა საერთაშორისო ტურნირი კიუდოში 2002-2003 წლებში დაბადებულ ქაბუკო შორის, რომელშიც 13 ქვეყნის უძლიერესი მოჭიდავეები იღებდნენ მონაწილეობას.

შესანიშნავად იასპარეზა ყვარლის სასპორტო სკოლის აღსაზრდელმა გიგი ხარეზაშვილმა, რომლის წონაშიც 146-მა ძიუდოსტმა მოიყარა თავი (50 კგ.), მან შეიღობა ჩატარებული შეხვედრიდან ექვსი იპონით (სუფთა გამარჯვება), ხოლო ერთი „ვაზარით“ მოიგო და ღირსეულად მოიპოვა ტურნირის ჩემპიონობა და ოქროს მედალი.

აღსანიშნავია, რომ გიგი 2004 წელს არის დაბადებული და ერთი წლით უფროსებში ასპარეზობდა (მწვრთნელი ვანო გვიგოშვილი).

სურათზე მარცხნიდან მჯობრე ტურნირის ჩემპიონი გიგი ხარეზაშვილი

თავისუფალი ჭიდაობა

2-4 ნოემბერს ქალაქ ბაქოში ჩატარდა რესპუბლიკური ტურნირი, რომელშიც მონაწილეობდნენ საქართველოს ქალაქებისა და მუნიციპალიტეტების უძლიერესი მოჭიდავეები. 35 კილოგრამიან წონით კატეგორიაში ბრწყინვალედ იასპარეზა დავით ჭუნაშვილმა (მწვრთნელი ბესიკ სამიძეაშვილი), რომელმაც ყველა შეხვედრა დიდი უპირატესობით მოიგო და ღირსეულად მოიპოვა ტურნირის ჩემპიონის ტიტული.

ამავე შეჯიბრებაზე 26 კილოგრამიან წონით კატეგორიაში ბრინჯაოს მედალს დასჯერდა საბა არჯენიშვილი.

ლევან მირიანაშვილი, ყვარლის სასპორტო სკოლის დირექტორი ალექსანდრე გვიგოშვილი

რაც დავინახეთ არ იზინდება!

სულ ცოტა ხნის წინ ჩვენი გაზეთის ფურცლებიდან დაბადების 88 წლის იუბილე მიუვლოცეთ ღირსეულ ყვარელს, წარსულში შესანიშნავ სპორტსმენს, ყვარლის „დურუჯის“ ფეხბურთელთა გუნდის მეკარესა და კაპიტანს, შემდგომში კი ამავე გუნდის მწვრთნელს ზაურ ჩახნაშვილს.
ამ დღეებში კი კორპორაცია „ქინძმარაულის“ ოფისში, თამაზ კონჭოშვილის ინიციატივით, მოეწყო შეხვედრა ლეგენდულ ქვეულ მეკარესთან, რომელმაც თავისი ახალგაზრდობის წლები და შეგნებული ცხოვრების უდიდესი ნაწილი ფეხბურთის მიუძღვნა და მისი განვითარებისათვის სამსახურს შეაღია. შეხვედრაზე მიწვეული იყვნენ მისი ფეხბურთის მეგობრები, „დურუჯის“ სხვადასხვა თაობის წარმომადგენლები, გულშემატკივრები და ოჯახის წევრები.

შეხვედრაზე ყვარლის „დურუჯის“ ვეტერან ფეხბურთელთა სახელით, ზაურ ჩახნაშვილის მიერ განვლილი სპორტული და საზოგადოებრივი ცხოვრების შესახებ მოკლე ისტორიული ექსკურსი წარმოადგინა ალიმან ლაფაჩიშვილმა, რომელმაც ზაზა გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ზაურ ჩახნაშვილი იდგა ყვარლის ფეხბურთის სათავეებთან და ეს ერთადერთი პიროვნება შემოგვრჩა დღეს ფეხბურთელთა იმ პირველი თაობიდან, ვინც ყვარლის ისტორიული ციხე-გალავნის სტადიონიდან ყვარლის „დურუჯის“ სახელი შორს გაიტანა მიწვეული საქართველოს მასშტაბით.

იუბილარს გულთბილად მიესალმა და როგორც ლეგენდარულ მეკარეს და ღვანლმოსილ სპორტსმენს, თავისი კოლექტივის სახელით, საპატიო სიგელი და სამახსოვრო ფასიანი საჩუქარი გადასცა კორპორაცია „ქინძმარაულის“ პრეზიდენტმა თამაზ კონჭოშვილმა. მან საგანგებოდ აღნიშნა, რომ ზაურ ჩახნაშვილი ჩვენი ფეხბურთის ცოცხალი ისტორიაა.

ზაურ ჩახნაშვილის სპორტულ ცხოვრებასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა ეპიზოდებზე გულთბილად ისაუბრეს და საინტერესო მომენტები გაიხსენეს ვეტერანმა ფეხბურთელმა ომარ (ფონტენა) სეფაშვილმა, სტაჟიანმა გულშემატკი-

ყვარლის „დურუჯის“ პირველი თაობის ლეგენდულ აღიარებულ მეკარესთან შეხვედრა, რომელიც ისტორიაში ჩაინერგა

რია გახლავთ და ასეთი ღვანლმოსილი და ლეგენდარული პიროვნება მეტ ყურადღებას, ასევე სათანადო დაფასებას იმსახურებს საზოგადოებისაგან და რომ დღევანდელი ღონისძიებაც სწორედ ამ კეთილშობილური მისწრაფების გამოხატულებაა.

ზაურ ჩახნაშვილის სპორტულ ცხოვრებასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა ეპიზოდებზე გულთბილად ისაუბრეს და საინტერესო მომენტები გაიხსენეს ვეტერანმა ფეხბურთელმა ომარ (ფონტენა) სეფაშვილმა, სტაჟიანმა გულშემატკი-

ვარმა დათო ბეუქლოშვილმა და სხვა მეგობრებმა. ითქვა იმის შესახებ, თუ როგორი შემართებითა და ოსტატობით იცავდა იგი საყვარელი გუნდის კარს და როგორ შემორჩა ისტორიის მისი მეტსახელი „ჩახნა“, როგორც მეკარის სინონიმი. ზაზა გაუსვა იმ გარემოებას, რომ სადაც არ უნდა ყოფილიყო, იგი ყოველთვის მონაწილეობდა სიმაღლეზე იდგა – როგორც მეკარე, როგორც მწვრთნელი და როგორც მოქალაქე, ყვარლის ღირსეული შვილი. საზეიმო ნაწილისა და გულთბილი მისალმების შემდეგ ამ ღამეზე ღონისძიებამ ტრადიციულად ქართულ სუფრაზე გადაინაცვლა, სადაც, რა თქმა უნდა, იყო ბევრი ცრემლიანი მოგონებები, წარსულის გახსენებაც და ნათელი მომავლის სულისკვეთებით აღსავსე სადღეგრძელოებიც.

აი, ასე, უკეთესი ხვალისდელი დღის რწმენით და იმედის ნოტებზე დასრულდა ეს უთუოდ ღამეაზი და დასამახსოვრებელი ღონისძიება.

კიდევ ერთხელ გულითადად ვულოცავთ ზაურ ჩახნაშვილს საიუბილეო თარიღს და უსურვებთ დიდხანს სიცოცხლეს, მხნეობას და ჯანმრთელობას, ოჯახთან, ახლობლებთან და თავის სამეგობროსთან ერთად, ვისთვისაც მისი ღვანლი და კაცობა დაუფინყარი და შეუფასებელია!
ალექსანდრე გვიგოშვილი

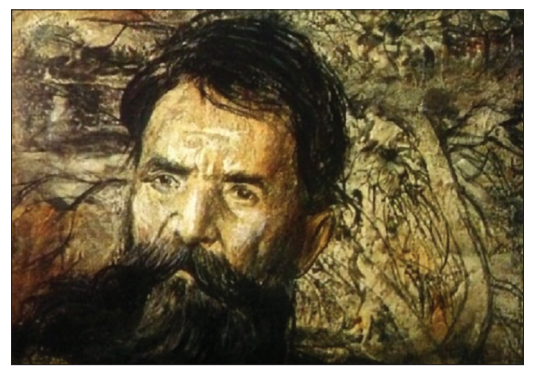
გალაკტიონ ტაბიკა

თბილისის ქუჩებში დაიარება გზაბნეულივით ასე ვით ქარისაგან აფრიალებული ფოთოლი. სად წავიდოდა, არავინ იცის და არც არავის კითხულობს: – უპატრონოა? – ქარი აწყდება მას და თითქოს ზუზუნებს: არა, არა, არა, მისი პატრონი ლეკსებია: – „ქარი ჰქრის“, „მერი“, „უსიყვარულო“, „ლურჯა ცხენები“, „მესაფლავე“ და მრავალი სხვა, – მაგრამ არ ესმით არავის და მისი გამკითხველი არ არის არავინ.

გული თბილი აქვს და ამ სიტბოს მზის სხივებით ყველას უნანილუბს. სამაგიერო სიტბოს არ და ვერ ლეუბულობს, არც ითხოვს, გული სწყდება, ლეკსები უყვარს, ვერ ამბობს.

სიძნით თვალეში ცრემლები აწვევა, შიგვე აშრება და ვერასოდეს ამ ცრემლებს ვერავინ ხედავს. ყველასთვის ის უწყინარია.

თუ შემთხვევით თვალს მოჰკრავენ: – გალაკტიონი – .
მერი პატარაქივილი

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპით. დამფუძნებელია ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულო, ხოლო გამომცემელი შპს „მედია ცენტრი“. გაზეთში გამოქვეყნებული წერილების ავტორთა თვალსაზრისი შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციისას. ავტორები თავად ავებენ პასუხს მასალაში მოტანილი ფაქტების, არგუმენტებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე. შემოსული წერილები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

დირექტორი
ალექსანდრე გვიგოშვილი
მონადგლე
ნუგზარ ღონიაშვილი

პასუხისმგებელი მდივანი
ია გიგიაშვილი
კორესპონდენტი
დალი ტატულიშვილი

რედაქციის მისამართი:
ქ.ყვარალი, კუდიგორის №2
საკონტაქტო ტელეფონი:
22-01-86